

UCHWAŁA NR 86 / 223 /2017
ZARZĄDU POWIATU W WAŁCZU

z dnia 07 lipca 2017r.

w sprawie sporządzenia raportu z wykonania „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Wałeckiego na lata 2013-2016 z perspektywą lat 2017-2020”.

Na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2016r. poz.814, poz.1579, poz.1948; z 2017r. poz.730, poz.935) oraz art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2017r. poz.519, poz.785, poz.898, poz.1089) -

Zarząd Powiatu w Wałczu uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Sporządza się raport z wykonania „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Wałeckiego na lata 2013-2016 z perspektywą lat 2017-2020” przyjętego uchwałą Nr XXXIII/237/2014 Rady Powiatu w Wałczu z dnia 28 lutego 2014r.

2. Raport, o którym mowa w ust. 1, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Raport, o którym mowa w § 1 ust. 1, przedstawia się Radzie Powiatu w Wałczu.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Staroście Wałeckiemu.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ZARZĄD POWIATU:

1. Starosta Wałecki – Bogdan Wankiewicz
2. Wicestarosta Wałecki – Jolanta Wegner
3. Członek Zarządu – Danuta Kęsek

Three horizontal lines representing the signatures of the council members. The top line is empty. The middle line contains a signature that appears to be 'J. Wegner'. The bottom line contains a signature that appears to be 'D. Kęsek'.

Załącznik do Uchwały Nr ...⁸⁶.../²²³... 2017 Zarządu Powiatu w Wałczu z dnia ...⁰⁷... lipca 2017r.
w sprawie sporządzenia raportu z wykonania „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Wałeckiego na lata:
2013-2016 z perspektywą lat 2017-2020

Zarząd Powiatu w Wałczu

**RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
dla POWIATU WAŁECKIEGO
za okres: 2013-2016**

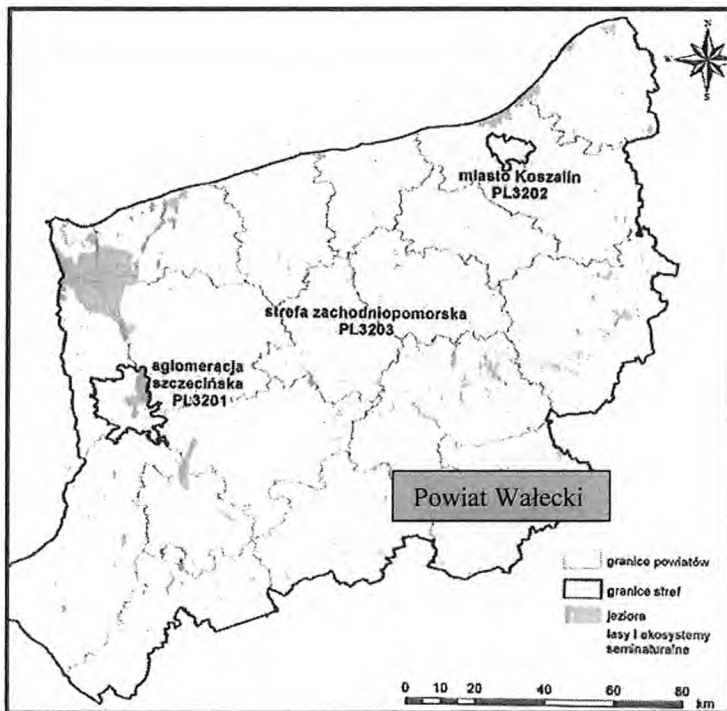

Wałcz, czerwiec 2017 r.

I. Charakterystyka wybranych elementów stanu jakości środowiska w Powiecie Wałeckim w latach: 2013-2016

1. Monitoring

Podział woj. zachodniopomorskiego na strefy,

Strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy,
- miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji.

Oceny jakości powietrza i wynikające z nich działania odnoszone są do jednostek terytorialnych – tzw. stref.

Oceny jakości powietrza dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin (ocenie nie podlegają: aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin oraz zabudowane obszary miast w strefie zachodniopomorskiej).

Nazwa strefy	Kod strefy	Na terenie lub części strefy obowiązują dopuszczalne poziomy określone ze względu na ochronę:		Aglomeracja [tak/nie]	Powierzchnia strefy* [km ²]	Ludność* [os.]	Zanieczyszczenia, dla których dokonuje się klasyfikacji strefy
		zdrowia [tak/nie]	roślin [tak/nie]				
zachodniopomorska*	PL3203	tak	tak	nie	22493	1196855	C ₆ H ₆ , NO ₂ , NO _x , SO ₂ , CO, PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, BaP, O ₃

* strefa zachodniopomorska, tzw. „duża” strefa, której obszar stanowią miasto Świnoujście oraz 18 powiatów: choszczeński, goleniowski, gryfiński, kołobrzeski, łobeski, myśliborski, policki, pyrzycki, stargardzki, szczeciński, białogardzki, świdwiński, drawski, **wałeccki**, gryficki, kamiński, koszaliński, sławieński.

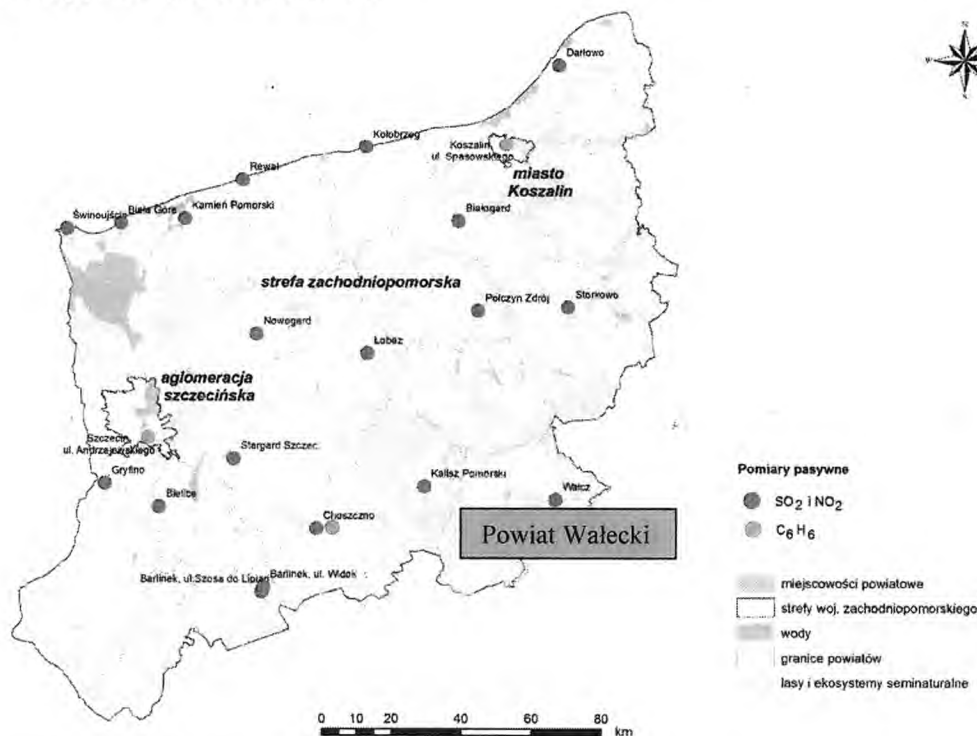
Ocenie podlegają substancje, dla których w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2012 r. poz. 1031) określone zostały normatywne stężenia w powietrzu – wartości dopuszczalne, docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin.

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, odrębnie dla każdej substancji dokonuje się klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio (patrz tabela):

❖ przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji	klasa C
❖ mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji	klasa B
❖ nie przekracza poziomu dopuszczalnego	klasa A
❖ Przekracza poziom docelowy	klasa C
❖ nie przekracza poziomu docelowego	klasa A
❖ przekracza poziom celu długoterminowego (dot. stężeń ozonu)	klasa D2
❖ nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dot. stężeń ozonu)	klasa D1

Klasyfikacja stref jest podstawą do wskazania stref wymagających tworzenia programów ochrony powietrza (klasa C), które pomogą osiągnąć wymagane standardy jakości powietrza – podjęcia decyzji o potrzebie zaplanowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Istotnym celem prowadzenia corocznej oceny jakości powietrza jest uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach poziomów stężeń zanieczyszczeń oraz wskazanie przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń.

Lokalizacja stanowisk pomiarów pasywnych NO₂, SO₂ i benzenu w województwie zachodniopomorskim dla potrzeb oceny jakości powietrza za 2016 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2016 rok. Szczecin, kwiecień 2017 r.

Pomiary automatyczne – brak stacji w powiecie

2. Stan jakości powietrza w Powiecie Wałeckim

2.1. Wyniki klasyfikacji strefy zachodniopomorskiej w latach: 2013-2016 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia

Dwutlenek siarki (SO ₂)	Klasa strefy dla poszczególnych czasów uśredniania stężeń SO ₂ (klasyfikacja wg parametrów).		Klasa strefy dla SO ₂
	1 godz.	24 godz.	
2013	A	A	A
2014	A	A	A
2015	A	A	A
2016	A	A	A

Dwutlenek azotu (NO ₂)	Klasa strefy dla poszczególnych czasów uśredniania stężeń NO ₂ (klasyfikacja wg parametrów)		Klasa strefy dla NO ₂
	1 godz.	rok	
2013	A	A	A
2014	A	A	A
2015	A	A	A
2016	A	A	A

Pył zawieszony (PM10)	Klasa strefy dla poszczególnych czasów uśredniania stężeń PM10 (klasyfikacja wg parametrów)		Klasa strefy dla PM10
	24 godz.	rok	
2013	A	A	A
2014	C	A	C
2015	C	A	C
2016	C	A	C

PM10 - pył jest zanieczyszczeniem powietrza składającym się z mieszaniny cząstek stałych, ciekłych lub obu naraz, zawieszonych w powietrzu i będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne: WWA (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie, dioksyny i furany. PM10 to pyły o średnicy aerodynamicznej mniejszej niż 10 µm, które docierając do górnych dróg oddechowych i płuc, mogą powodować lub pogłębiać choroby płuc i układu krążenia, zawały serca i arytmie. Wpływa negatywnie na ośrodkowy układ nerwowy i układ rozrodczy. Może powodować choroby nowotworowe

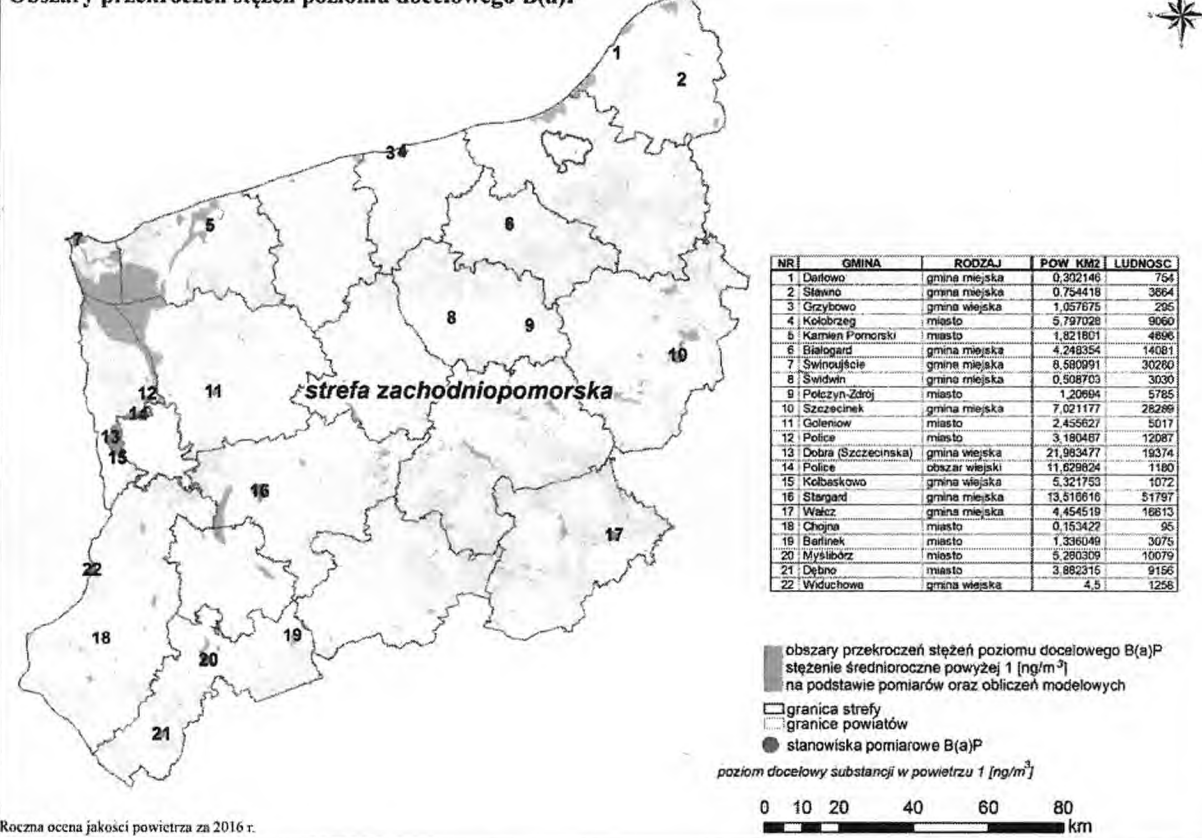
Substancja w pyłe PM10	Klasa strefy (A albo C)			
	2013	2014	2015	2016
Nikiel (Ni)	A	A	A	A
Ołów (Pb)	A	A	A	A
Arsen (As)	A	A	A	A
Kadm (Cd)	A	A	A	A
Benzo(a)piren	C	C	C	C

W 2016 roku strefa zachodniopomorska otrzymała klasę C ze względu na przekroczenie standardu jakości powietrza przez 24-godzinne stężenia pyłu PM10. Nie oznacza to jednak, że jakość powietrza na terenie całej strefy nie spełnia określonych kryteriów. W strefie zachodniopomorskiej przekroczenie dopuszczalnej liczby dni w roku (35 dni) ze stężeniami dobowymi pyłu PM10 powyżej 50 µg/m³ zarejestrowano tylko na jednym stanowisku – w Myśliborzu.

B(a)P - Benzo(a)piren to organiczny związek chemiczny będący przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Podobnie jak inne WWA, jest związkiem silnie rakotwórczym. Posiada również właściwości mutagenne. Do innych działań niepożądanych zalicza się podrażnienie oczu, nosa, gardła i oskrzeli. Benzo(a)piren jest częstym składnikiem zanieczyszczeń powietrza, który towarzyszy tzw. niskiej emisji.

niska emisja - emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie paliw odbywa się w nieefektywny sposób. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest wprowadzanie niewielkich ilości zanieczyszczeń z licznych indywidualnych źródeł. Zanieczyszczenia gromadzą się (najwyższe stężenia) wokół miejsca powstawania, w obrębie zwartej zabudowy mieszkaniowej - stanowiąc dużą uciążliwość dla mieszkańców.

Obszary przekroczeń stężeń poziomu docelowego B(a)P

Wykonywane w województwie zachodniopomorskim w latach 2010-2015 pomiary stężeń benzo(a)pirenu wykazały, iż w całym tym okresie przekroczenia poziomu docelowego przez jego stężenie średnioroczne występowały na wszystkich stanowiskach w województwie. Analogicznie do wskazanego okresu, w 2016 roku przekroczenie średniorocznego stężenia B(a)P odnotowano na wszystkich stanowiskach pomiarowych w strefie. Najwyższe stężenia wystąpiły „sezonowo” w okresie grzewczym.

W związku z przekroczeniami poziomu docelowego określonego dla benzo(a)pirenu, dla aglomeracji szczecińskiej, miasta Koszalin i strefy zachodniopomorskiej obowiązują Programy ochrony powietrza (POP), uchwalone w 2013 roku na podstawie wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2011 rok. Uchwała Nr XXVIII/388/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2013 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej (szczegóły w rozdziale pkt 2.4.). Termin realizacji programu ustalono na 31 grudnia 2023 roku.

O₃ - Ozon jest związkim chemicznym, zaliczanym do zanieczyszczeń wtórnych powietrza atmosferycznego. Może on zmniejszyć wydolność płuc, pogłębiać astmę i inne choroby płuc. Powstaje w troposferze jako „produkt” przemian chemicznych innych związków (zanieczyszczeń pierwotnych). Prekursorami powstawania ozonu w troposferze są tlenki azotu (NO_x), niemetanowe lotne związki organiczne (NMLZO), a także tlenek węgla i metan. Ozon powstaje w wyniku przemian fotochemicznych utleniania (pod wpływem ultrafioletowego promieniowania słonecznego) tlenków azotu w obecności CO, CH₄ i NMLZO. Prekursorami ozonu są m.in.: sektor energetyki i transportu (NO_x); sektor transportu i przemysł (NMLZO); sektor transportu i komunalno-bytowy (CO). Wysokie stężenia ozonu występują w okresach wiosennych i letnich, przy dużym nasłonecznieniu i wysokiej temperaturze powietrza.

Ozon (O ₃)	Klasa strefy wg poziomu – klasa A albo C	
	Docelowego (dc)	celu długoterminowego (dt)
2013	A	D2
2014	A	D2
2015	A	D2
2016	C	D2

Dla oceny jakości powietrza pod kątem poziomów ozonu obowiązują dwa kryteria: poziomy docelowy oraz poziomy celu długoterminowego określone ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin. Poziom docelowy dla ozonu, określony pod kątem ochrony zdrowia stanowi maksymalna średnia 8-godzinna spośród średnich kroczących w ciągu doby i wynosi 120 µg/m³. Liczba dni z przekroczeniami poziomu docelowego w roku kalendarzowym, uśredniona w ciągu kolejnych 3 lat nie może być większa niż 25 dni. W 2012 i 2013 roku, na całym obszarze województwa stężenia ozonu przekroczyły dodatkowe kryterium oceny dla tego zanieczyszczenia, które stanowi poziom celu długoterminowego, określony w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin (klasa D2). Dla stref w klasie D2 nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza. Działania wymagane w tym przypadku to ograniczenie emisji prekursorów ozonu (tlenków azotu, węglowodorów i lotnych związków organicznych), które powinny być ujęte w wojewódzkich programach ochrony środowiska.

Program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej w zakresie ozonu, został przyjęty Uchwałą Nr V/44/11 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 8 marca 2011 r.

Benzen

Klasa strefy dla benzenu C ₆ H ₆ Poziom dopuszczalny (rok)	2013	2014	2015	2016
	A	A	A	A

Tlenek węgla

Klasa strefy dla CO Poziom dopuszczalny (8 godzin)	2013	2014	2015	2016
	A	A	A	A

Pył zawieszony

Pył zawieszony (PM _{2,5})	Klasa strefy dla PM _{2,5}	
	Wg poziomu dopuszczalnego i celowego	II faza wg poziomu dopuszczalnego
2013	A	A1
2014	A	C1
2015	A	A1
2016	A	C1

PM2,5 - Cząstki pyłu o średnicy aerodynamicznej mniejszej niż 2,5 μm , które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc oraz przenikać przez ściany naczyń krwionośnych. Długotrwałe narażenie na działanie pyłu zawieszonego PM2,5 skutkuje skróceniem średniej długości życia. Krótkotrwała ekspozycja na wysokie stężenia pyłu PM2,5 jest równie niebezpieczna, powodując wzrost liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i krążenia oraz wzrost ryzyka nagłych przypadków wymagających hospitalizacji

Dla pyłu PM2,5 klasyfikacji stref dokonuje się obecnie w oparciu o poziom dopuszczalny ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Nie klasyfikuje się stref odrębnie pod kątem poziomu docelowego, którego wartość jest taka sama, jak w przypadku poziomu dopuszczalnego. Dokonuje się natomiast klasyfikacji pod kątem dotrzymania poziomu dopuszczalnego – II fazy ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$), stosując nazewnictwo klas: A1 oraz C1. Działania związane z zaliczeniem strefy do określonej klasy dla PM2,5 dotyczą tylko klasyfikacji podstawowej, dokonywanej na podstawie aktualnie obowiązującej wartości poziomu dopuszczalnego (klasy A, C).

2.2. Wyniki klasyfikacji strefy zachodniopomorskiej w latach 2013-2016 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Dwutlenek siarki (SO_2)

Dwutlenek siarki (SO_2)	Klasa strefy dla poszczególnych czasów uśredniania stężeń SO_2 (klasyfikacja wg parametrów – klasa A albo C)		Klasa strefy dla SO_2 (A albo C)
	rok kalendarzowy	pora zimowa	
2013	A	A	A
2014	A	A	A
2015	A	A	A
2016	A	A	A

Tlenki azotu (NO_x)

Klasa strefy dla NO_x (A albo C)	2013	2014	2015	2016
	A	A	A	A

Ozon (O_3)

Ozon (O_3)	Klasa strefy dla O_3 wg poziomu	
	docelowego	celu długoterminowego
2013	A	D2
2014	A	D2
2015	A	D2
2016	A	D2

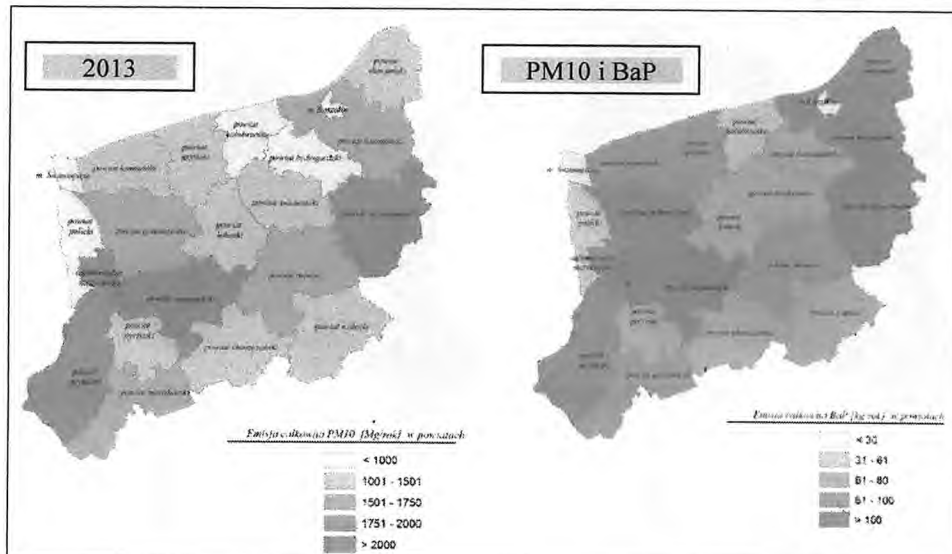
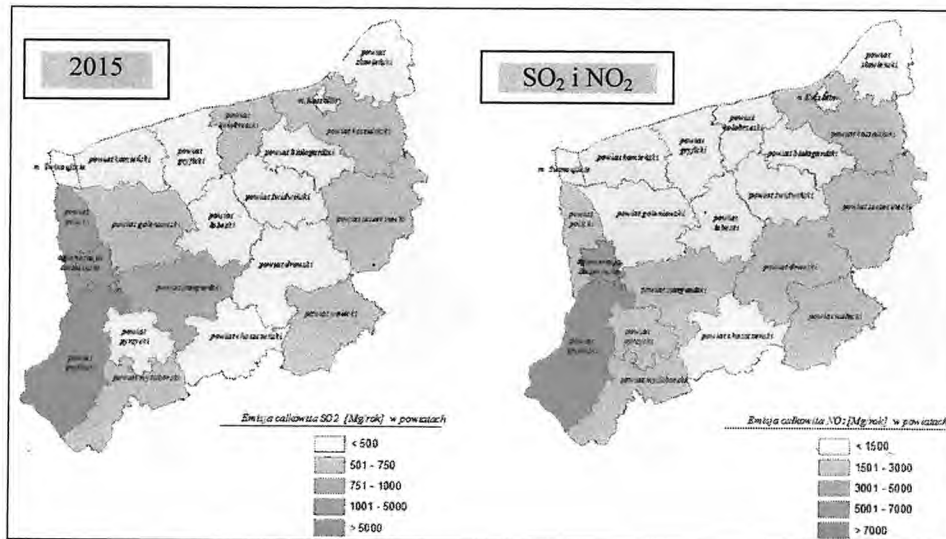
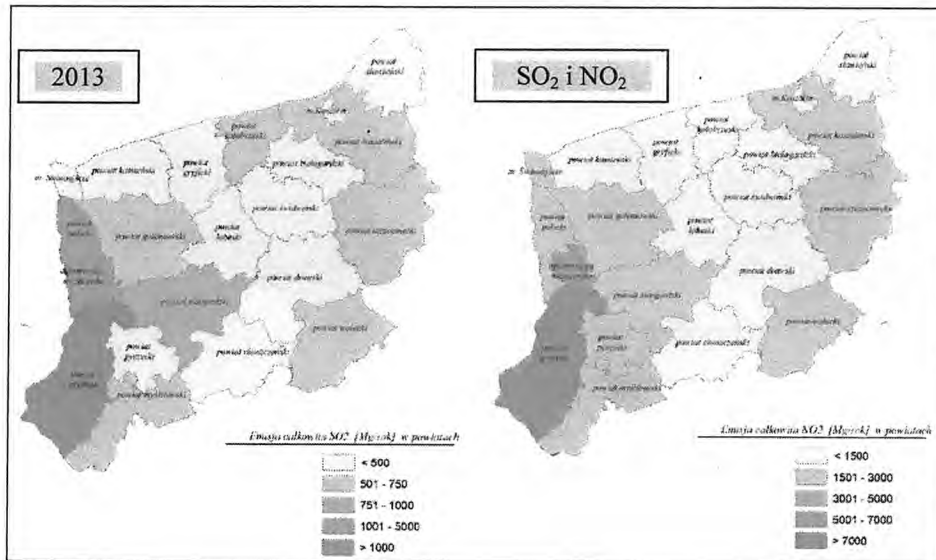
W województwie zachodniopomorskim ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę roślin podlega tylko strefa zachodniopomorska. W latach 2013-2016 na obszarze tej strefy nie zostały przekroczone poziomy kryterialne dwutlenku siarki (SO_2), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O_3) – poziom docelowy. Przekroczony został natomiast poziom celu długoterminowego ozonu. Pomiary pod kątem ochrony roślin prowadzone były na stacji pomiarowej w Widuchowej.

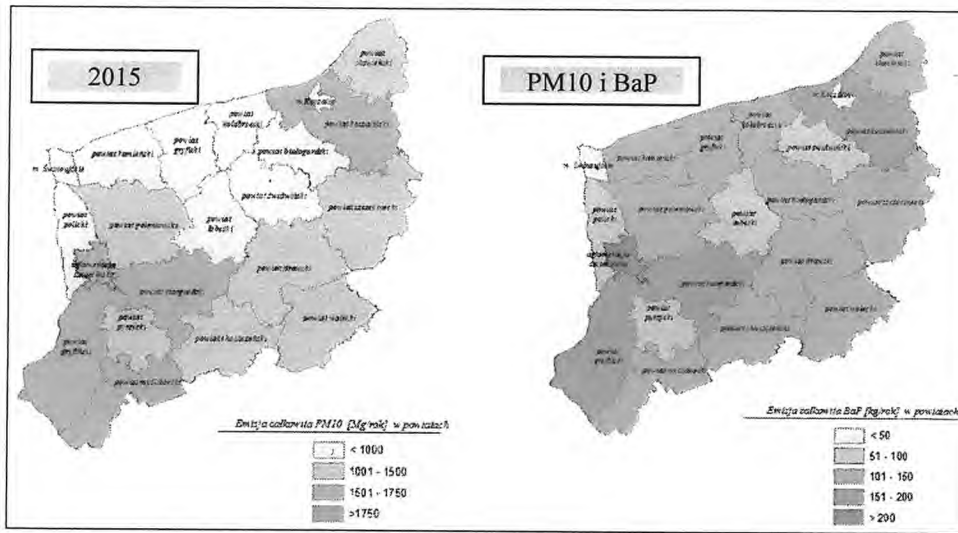
W latach 2013-2016 nie został przekroczony obowiązujący dla ozonu poziom docelowy ze względu na ochronę roślin. Wartość wskaźnika AOT 40 (uśredniona z pięciu lat), obliczona na podstawie wykonanych pomiarów ozonu na stanowisku w Widuchowej, stanowiła 40-50% poziomu docelowego. W latach 2013-2015 przekroczony został natomiast poziom celu długoterminowego, dla którego wartość AOT40 wynosi $6000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$ w ocenianym roku. Na stanowisku w Widuchowej wartość ta w latach 2013-2015 stanowiła 101-160% poziomu celu długoterminowego.

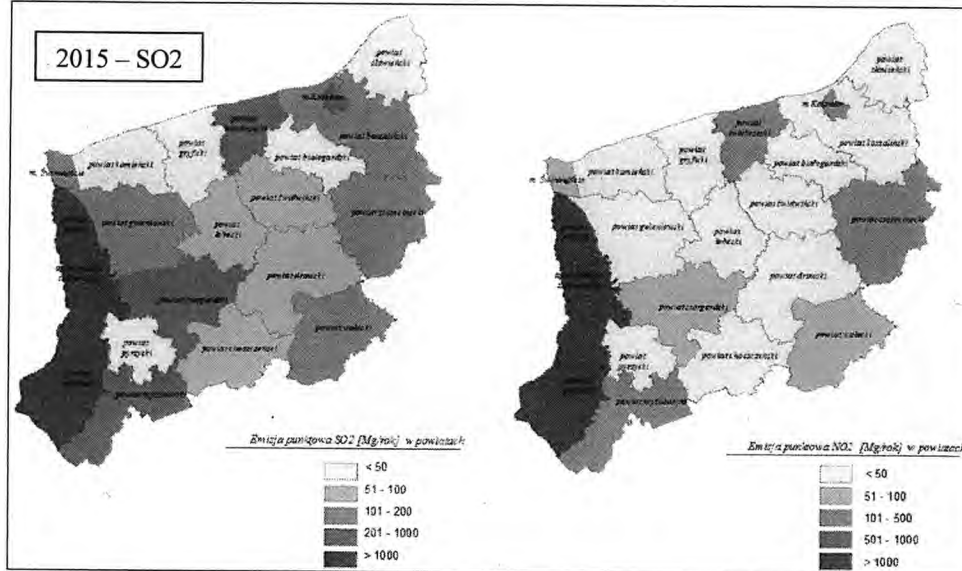
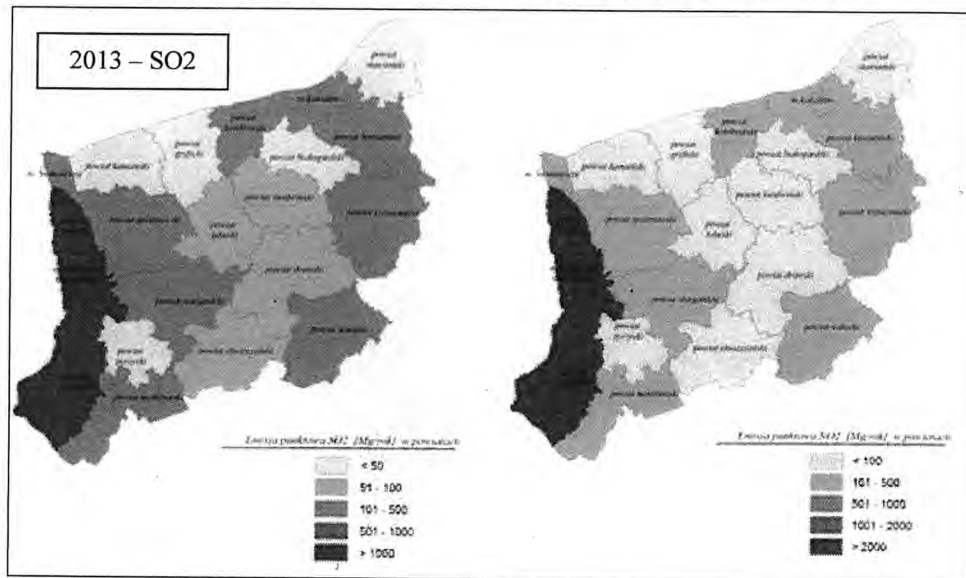
2.3. Udział poszczególnych rodzajów emisji zanieczyszczeń w bilansie całkowitym

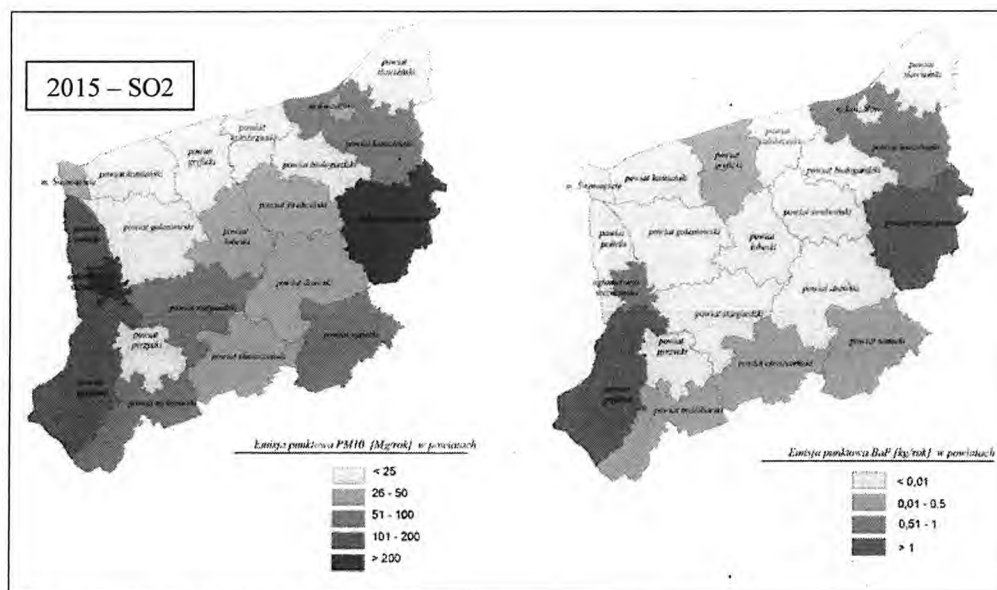
2.3.1. Emisja całkowita wybranych zanieczyszczeń (Źródło: WIOŚ w Szczecinie)

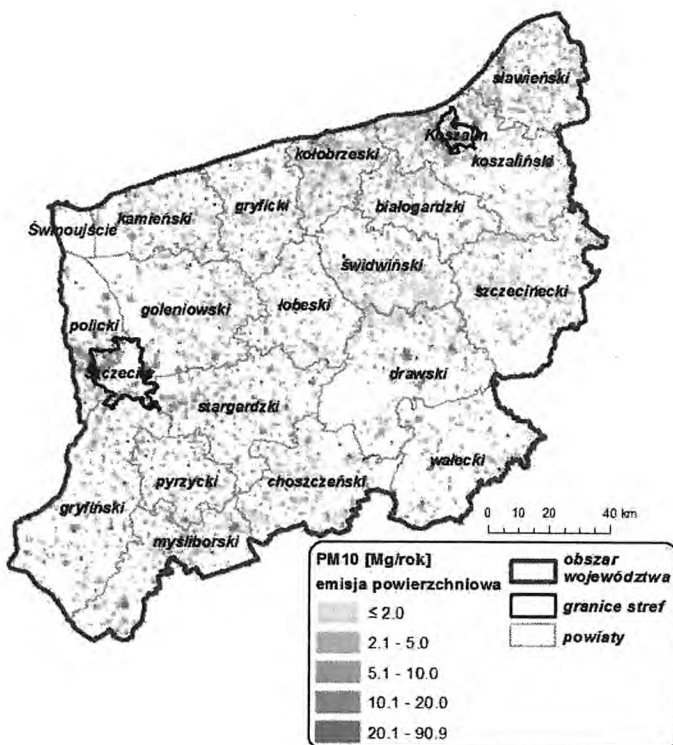
2.3.2. Emisja punktowa wybranych zanieczyszczeń (źródło: WIOŚ w Szczecinie)

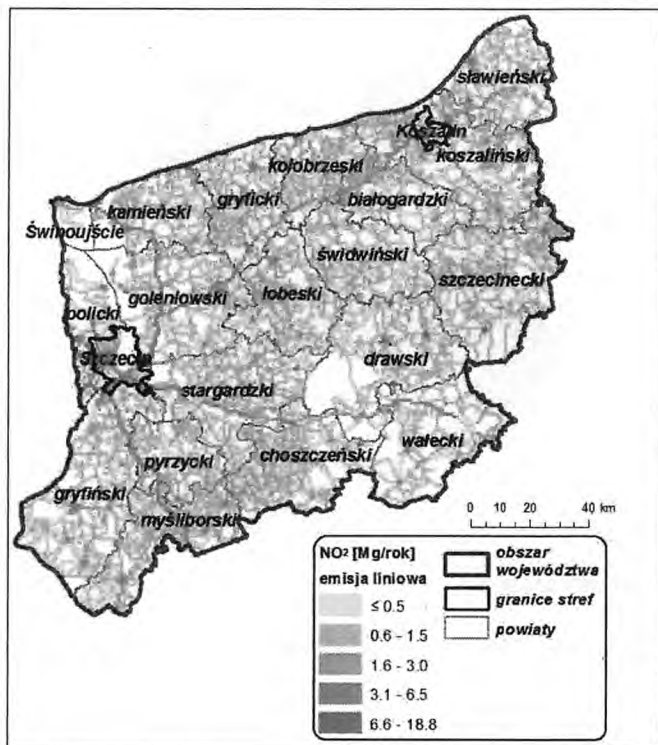

2.3.3. Emisja powierzchniowa wybranych zanieczyszczeń

Rozmieszczenie oraz ładunki emisji powierzchniowej pyłu PM10 w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku

2.3.4. Emisja liniowa wybranych zanieczyszczeń

Do wyznaczenia emisji liniowej na poszczególnych odcinkach dróg posłużyła informacja o natężeniu i strukturze ruchu pochodząca z danych pomiarów monitoringowych hałasu komunikacyjnego, wykonanych przez WIOŚ w Szczecinie oraz informacje o natężeniu ruchu na drogach krajowych (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad), na drogach wojewódzkich (Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie), informacje nadesłane przez Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie, a tak że przez zarządy dróg powiatowych w województwie.

Rozmieszczenie oraz ładunki emisji liniowej NO₂ w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. Roczna ocena jakości powietrza w woj. zachodniopomorskim za 2016 rok. Szczecin, kwiecień 2017

2.4. Działania kierunkowe zmierzające do przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM 10 oraz B(a)P w strefie zachodniopomorskiej.

Uchwała Nr XXVIII/388/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2013 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej. Termin realizacji programu ustala się na 31 grudnia 2023 roku.

1. W zakresie ograniczania emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno - bytowej i technologicznej) - pierwotnej i wtórnej w zakresie aerozoli:

- rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą,
- zmiana paliwa na inne o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej, względnie indywidualnych źródeł energii odnawialnej,
- zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez ograniczanie strat ciepła (termomodernizacja budynków),
- ograniczanie emisji z niskich rozproszonych źródeł technologicznych,
- zmiana technologii i surowców stosowanych w rzemiośle, usługach i drobnej wytwórczości wpływająca na ograniczanie emisji pyłu zawieszonego i B(a)P.

2. W zakresie ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej) - pierwotnej i wtórnej:

- całościowe zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu w mieście,
- zintegrowany system kierowania ruchem ulicznym z uwzględnieniem priorytetu dla komunikacji zbiorowej,
- kierowanie ruchu tranzytowego z ominięciem miasta lub jego części centralnych,
- tworzenie stref z zakazem ruchu samochodów,
- rozwój systemu transportu publicznego,
- polityka cenowa opłat za przejazdy i zsynchronizowanie rozkładów jazdy transportu zbiorowego zachęcające do korzystania z systemu transportu zbiorowego,
- organizacja systemu bezpiecznych parkingów na obrzeżach miasta łącznie z systemem taniego transportu zbiorowego do centrum miasta (system Park & Ride),
- tworzenie systemu ścieżek rowerowych,
- tworzenie systemu płatnego parkowania w centrum miasta,
- wprowadzanie nowych niskoemisyjnych paliw i technologii, szczególnie w systemie transportu publicznego i służb miejskich
- intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic (szczególnie w okresach bezdeszczowych).

3. W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych - energetyczne spalanie paliw:

- ograniczenie wielkości emisji pyłu zawieszonego i B(a)P poprzez optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii,
- stosowanie technik gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza,
- stosowanie technik odpylania spalin o dużej efektywności,
- stosowanie oprócz spalania paliw odnawialnych źródeł energii,
- zmniejszenie strat przesyłu energii.

4. W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych - źródła technologiczne:

- stosowanie efektywnych technik odpylania gazów odlotowych.

5. W zakresie edukacji ekologicznej i reklamy:

- kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości,

- prowadzenie akcji edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa o szkodliwości spalania odpadów (śmieci) połączonych z ustanawianiem mandatów za spalanie odpadów (śmieci), nakładanych przez policję lub straż miejską na terenie miasta,
- uświadamianie społeczeństwa o korzyściach płynących z użytkowania scentralizowanej sieci ciepłej, termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej,
- promocja nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła,
- wspieranie przedsięwzięć polegających na reklamie oraz innych rodzajach promocji towaru i usług propagujących model konsumpcji zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym w zakresie ochrony powietrza,
- działania promocyjne zachęcające do korzystania z transportu publicznego.

6. W zakresie planowania przestrzennego:

- uwzględnianie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sposobów zabudowy i zagospodarowania terenu umożliwiających ograniczenie emisji pyłów i B(a)P poprzez działania polegające na:
 - o wprowadzaniu zieleni ochronnej i urządzonej oraz niekubaturowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych miasta (place, skwery),
 - o wprowadzaniu obszarów zielonych i wolnych od zabudowy celem lepszego przewietrzania miasta,
 - o w przypadku stosowania w nowych budynkach indywidualnych systemów grzewczych preferencje w stosowaniu ogrzewania z sieci ciepłowniczej lub paliw niskoemisyjnych.

7. W zakresie ograniczania emisji powstającej w czasie pożarów lasów i wypalania łąk, ściernisk, pól:

- zapobieganie pożarom w lasach (uświadamianie społeczeństwa, zakazy wchodzenia w trakcie suszy, sprzątanie lasów),
- użytkowanie terenów publicznych z wykorzystaniem bezpiecznych praktyk wykorzystujących użycie ognia,
- skuteczne egzekwowanie zakazu wypalania łąk, ściernisk i pól.

8. W zakresie ograniczenia emisji niezorganizowanej pyłu zawieszonego PM10 z placów budowy:

- ograniczenie emisji niezorganizowanej pyłu zawieszonego PM10 poprzez kontrolę przestrzegania zapisów pozwolenia budowlanego; monitoring pojazdów opuszczających place budowy pod kątem ograniczenia zanieczyszczenia dróg, prowadzącego do niezorganizowanej emisji pyłu zawieszonego PM10.

Zadania Starosty w ramach wyznaczonych działań kierunkowych realizacji programu

Lp. 1.	Działanie pierwsze	Nie dotyczy
kod działania naprawczego	ZpsSzkZSO	
tytuł działania naprawczego	PROGRAM OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI	
opis działania naprawczego	opracowanie i wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji, obejmującego wymianę starych, niskosprawnych kotłów, w których spalane jest paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności (retortowe lub gazowe, elektryczne, pompy ciepłe) lub włączenie budynków do istniejącej sieci ciepłej oraz termomodernizację budynków, w których dokonano wymiany źródła ciepła w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej.	
lokalizacja działań	miasto Szczecinek	

Lp. 2.	Działanie drugie	Nie dotyczy
	Działanie drugie	
kod działania naprawczego	ZpsSzkZSO	
tytuł działania naprawczego	PROGRAM OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI	
opis działania naprawczego	opracowanie i wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji, obejmującego wymianę starych, niskosprawnych kotłów, w których spalane jest paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności (retortowe lub gazowe, elektryczne, pompy ciepłe) lub włączenie budynków do istniejącej sieci ciepłej oraz termomodernizację budynków, w których dokonano wymiany źródła ciepła w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej.	
lokalizacja działań	miasto Myślibórz	

Lp. 3.	Działanie trzecie	dotyczy
kod działania naprawczego	ZpsZpMMU	
tytuł działania naprawczego	OBNIŻENIE EMISJI KOMUNIKACYJNEJ	
opis działania naprawczego	Czyszczenie ulic na mokro w okresie wiosna-jesień w miarę możliwości finansowych (najlepiej z częstotliwością 1 raz w tygodniu) w miastach powiatowych strefy zachodniopomorskiej	
lokalizacja działań	Główne ulice miast oraz ulice drugorzędne w miastach powiatowych	
szczebel administracyjny, na którym można podjąć środek	Lokalny	
jednostka realizująca zadanie	Właściwy zarządca drogi	
rodzaj środka	Techniczny	
skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Krótkoterminowe	
planowany termin wykonania	Zadanie realizowane ciągle	
kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	A: Transport	
szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania pln/km	200 - 800	
szacowany efekt ekologiczny	Okolo 110-200 Mg/rok	
źródła finansowania	Własne samorządu, GDDKiA	
monitoring działania	organ sprawozdający	Właściwy zarządca drogi
	organ odbierający	Prezydenci, burmistrzowie miast, następnie zarząd województwa
	wskaźniki	Zgodnie z tabelą nr 22
	termin sprawozdań	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Lp. 4.	Działanie czwarte	dotyczy
kod działania naprawczego	ZpsZpEEk	
tytuł działania naprawczego	EDUKACJA EKOLOGICZNA	
opis działania naprawczego	Akcje edukacyjne - uświadamianie społeczeństwa w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocja niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne.	
lokalizacja działań	Strefa zachodniopomorska	
szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny, regionalny	
jednostka realizująca zadanie	Starostowie, prezydenci, burmistrzowie, wójtowie, marszałek województwa, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	
rodzaj środka	Oświatowy lub informacyjny	
skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Średnioterminowe	
planowany termin wykonania	Zadanie realizowane ciągle	
kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	E: Inne	
szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln pln/rok	0,1	
szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania	
źródła finansowania	Własne samorządu, WFOŚiGW, NFOŚiGW	
monitoring działania	organ sprawozdający	Starostowie, prezydenci, burmistrzowie, wójtowie, organizacje stowarzyszenia ekologiczne
	organ odbierający	Zarząd województwa
	wskaźniki	Zgodnie z tabelą nr 22
	sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Lp. 5.	Działanie piąte	Nie dotyczy
kod działania naprawczego	ZpsZpPZP	
tytuł działania naprawczego	ZAPISY W PLANACH ZAGOSP. PRZESTRZENNEGO	
opis działania naprawczego	1) Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu PM10 oraz B(a)P, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia preferencji stosowania ogrzewania z sieci ciepłowniczej lub indywidualnego opartego na paliwach niskoemisyjnych, w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne. 2) Uchwalenie planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach przekroczeń wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (jeżeli nie ma obowiązujących) oraz zawarcie w nich zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne.	
lokalizacja działań	Strefa zachodniopomorska	
szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
jednostka realizująca zadanie	Rady miast i gmin	
rodzaj środka	Prawny	

Lp. 6.	Działanie szóste	Nie dotyczy
	Działanie szóste	
kod działania naprawczego	ZpsZpUCP	
tytuł działania naprawczego	ZAPISY W REGULAMINIE UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU NA TERENIE GMIN	
opis działania naprawczego	Stosowanie odpowiednich zapisów, zakazujących spalania odpadów zielonych (ulegających biodegradacji) na terenach ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych i na terenach zieleni miejskiej. Zadanie to nie dotyczy gmin, które posiadają w swoich regulaminach unormowania dotyczące odpadów zielonych (biodegradowalnych).	
Lokalizacja działań	Strefa zachodniopomorska	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Rady miast	
Rodzaj środka	Prawny	
Lp. 7.	Działanie siódme	Nie dotyczy
	Działanie siódme	
kod działania naprawczego	ZpsZpPSC	
tytuł działania naprawczego	PODŁĄCZENIE DO SIECI CIEPLNEJ	
Opis działania naprawczego	Systematyczne podłączanie do sieci ciepłej zakładów przemysłowych, spółek miejskich i budynków użyteczności publicznej (likwidacja ogrzewania węglowego) w rejonie gdzie istnieje sieć ciepła.	
Lokalizacja działań	Strefa zachodniopomorska	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Odpowiednie podmioty	
Źródła finansowania	Własne podmiotów, WFOŚiGW, NFOŚiGW, samorząd lokalny w przypadku spółek miejskich i budynków użyteczności publicznej	
Lp. 8.	Działanie ósme	Nie dotyczy
	Działanie ósme	
kod działania naprawczego	ZpsZpWEEG	
tytuł działania naprawczego	WZROST EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ GMIN	
Opis działania naprawczego	Systematyczna wymiana starych, niskosprawnych kotłów, w których spalane jest paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności (retortowe lub gazowe) lub włączanie budynków do istniejących sieci ciepłych oraz termomodernizacja budynków, w których dokonano wymiany źródła ciepła w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej.	
Lokalizacja działań	Strefa zachodniopomorska	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Odpowiednie podmioty i osoby fizyczne	
Rodzaj środka	Techniczny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe	
Planowany termin wykonania	Według indywidualnych harmonogramów	

Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	D: Źródła związane z handlem i mieszkalnictwem
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w min PLN	Według indywidualnych kosztorysów
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania
Źródła finansowania	Własne podmiotów zainteresowanych, WFOŚiGW, NFOŚiGW, BOŚ

Lp. 9.	Działanie dziewiąte	Nie dotyczy

	Działanie dziewiąte	

kod działania naprawczego	ZpsZpBD	
tytuł działania naprawczego	BUDOWA I PRZEBUDOWA DRÓG	
Opis działania naprawczego	Budowa drogi ekspresowej S-11 na terenie powiatu szczecineckiego wraz z obwodnicą miasta Szczecinka; Modernizacja DK nr 20 do miejscowości Biały Bór; Modernizacja DK nr 25 na odcinku Porost - Biały Bór; Modernizacja dróg wojewódzkich nr 171 i 172 o łącznej długości około 60km; Budowa obwodnicy miasta Złocieniec; Modernizacja dróg wojewódzkich nr 173,177,163; Budowa obwodnicy miasta Myśliborza; Przebudowa dróg nr 142 Strumiany -lisowo, nr 151 Ińsko - Czertyń oraz nr 10 na odcinku Motaniec - Lipnik i na odcinku Święte-Wapnica.	
Jednostka realizująca zadanie	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Odpowiednie Zarządy Dróg Wojewódzkich	

Lp. 10.	Działanie dziesiąte	dotyczy

kod działania naprawczego	ZpsZpUD	
tytuł działania naprawczego	POPRAWA STANU TECHNICZNEGO DRÓG	
Opis działania naprawczego	Poprawa stanu technicznego dróg istniejących w strefie - utwardzenie dróg lub poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z drogi	
Lokalizacja działań	Strefa zachodniopomorska	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Krajowy, wojewódzki, <u>powiatowy</u> lub gminny, w zależności od kategorii drogi	
Jednostka realizująca zadanie	GDDKiA, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Zarządy Dróg Powiatowych, odpowiedni wójt, burmistrz, prezydent	
Rodzaj środka	Techniczny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe	
Planowany termin wykonania	Według harmonogramów	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	A: transport	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w min PLN	Według kosztorysów	
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	Jednostki realizujące, budżet województwa, budżet powiatów, miast i gmin	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	GDDKiA, Zarząd Województwa, Zarządy Powiatów, odpowiedni wójt, burmistrz, prezydent
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	Zgodnie z tabelą 22
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Lp. 11.	Działanie jedenaste	Nie dotyczy
kod działania naprawczego	ZpsZpMKA	
tytuł działania naprawczego	MODERNIZACJA TABORU KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ	
Opis działania naprawczego	Wymiana taboru komunikacji autobusowej na pojazdy spełniające normy emisji spalin Euro 5 lub zamianę autobusów zasilanych olejem napędowym na autobusy zasilane alternatywnym paliwem gazowym.	
Lokalizacja działań	Strefa zachodniopomorska	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	gminny	
Jednostka realizująca zadanie	Zarządzający komunikacją miejską	
Źródła finansowania	Budżet województwa, miast i gmin, WFOŚiGW, NFOŚiGW, BOŚ	

Lp. 12.	Działanie dwunaste	Nie dotyczy
Działanie dwunaste		
kod działania naprawczego	ZpsZpSOD	
tytuł działania naprawczego	ZAKAZ SPALANIA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH	
Opis działania naprawczego	Zakaz spalania odpadów niebezpiecznych, zgodnie z obowiązującymi ustawami, obowiązujący instalację i gospodarstwa domowe zlokalizowane na terenie całej strefy zachodniopomorskiej, nie spełniające wymogów spalarni odpadów niebezpiecznych.	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	gminny	
Jednostka realizująca zadanie	Zakłady przemysłowe, energetyka zawodowa, warsztaty i zakłady usługowe, gospodarstwa domowe	
Rodzaj środka	Prawny	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	B: przemysł, w tym wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej; D: źródła związane z handlem i mieszkalnictwem	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w min PLN	-	
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	Budżet województwa, miast i gmin	

* „karty” działań nie przypisanych Staroście zawierają skrócone informacje

Lista działań niewynikających z Programu Ochrony Powietrza:

1. Zakaz spalania odpadów komunalnych w indywidualnych źródłach ciepła.
2. Termomodernizacje budynków.
3. Zmniejszenie strat przesyłu energii przez modernizację sieci ciepłej w technologii preizolowanej.
4. Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej strefy.
5. Budowa obwodnic w miastach o dużym natężeniu ruchu - Szczecinek, Wałcz, Gryfino, Koszalin i Sianów, Złocieniec.
6. Modernizacja kotłowni węglowych z równoczesną zmianą czynnika grzewczego na mniej uciążliwy dla środowiska.

1. Działania informacyjne:

- a) Informacje na stronie internetowej o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości alarmowej, dopuszczalnej, docelowej zanieczyszczeń
- b) Informacje dla osób starszych, dzieci i osób z chorobami układu oddechowego -zalecenia do:
 - pozostania w domu,
 - unikania obszarów występowania wysokich stężeń zanieczyszczeń,
 - ograniczenia wysiłku fizycznego na otwartej przestrzeni,

- ograniczenia lub całkowitego zaniechania (wystąpienie stężeń alarmowych) wietrzenia mieszkań.
 - c) Informacje dla dyrektorów jednostek oświatowych oraz innych opiekuńczych
 - ograniczenie lub zakaz (w przypadku wystąpienia stężeń alarmowych) przebywania dzieci na otwartej przestrzeni,
 - d) Informacje dla dyrektorów szpitali i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej o możliwości wystąpienia większej ilości przypadków nagłych chorób górnych dróg oddechowych oraz niewydolności krążenia.
2. Zalecenia:
- a) jeżeli jest to możliwe, nie ogrzewać węglem lub ogrzewać węglem lepszej jakości,
 - b) do korzystania z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej,
 - c) ograniczenia palenia w kominkach (nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła).
3. Działania nakazowe i zakazowe:
- a) zakaz palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy),
 - b) zakaz spalania odpadów w paleniskach domowych,
 - c) zakaz wjazdu samochodów ciężarowych do centrum miasta jeżeli wystąpiły stężenia alarmowe

Zarząd Województwa jest odpowiedzialny za zbieranie informacji o realizacji zadań zapisanych w Programie Ochrony Powietrza (POP) oraz przekazywanie ich właściwemu ministrowi.

Organy samorządu powiatowego są zobowiązane do przekazywania organowi przyjmującemu Program informacji o:

- wydawanych decyzjach, w szczególności: decyzjach administracyjnych zawierających informacje o emisji zanieczyszczeń do powietrza, pozwoleniach na wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, pozwoleniach zintegrowanych oraz informacji o przyjmowanych w trybie art. 152 ustawy POŚ - zgłoszeniach eksploatacji instalacji,
- podejmowanych decyzjach dotyczących realizacji działań wynikających z podstawowych kierunków i zakresów działań mających na celu w szczególności ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł bytowo-komunalnych,
- realizacji i przekazywania informacji dotyczących edukacji ekologicznej.

Główne bariery w realizacji działań naprawczych zapisanych w POP-ach:

- niestabilność polityki paliwowej państwa,
- wysokie ceny paliw (gazu, oleju opałowego),
- wysokie ceny energii elektrycznej,
- brak jednoznacznych zachęt ze strony państwa dla stosowania paliw niskoemisyjnych,
- brak środków finansowych na realizację POP,
- likwidacja gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska,
- brak kooperacji pomiędzy jednostkami wdrażającymi Programy Ochrony Powietrza, co przyczynia się do zmniejszenia efektywności prowadzonych działań,
- mała skuteczność narzędzi prawnych w zakresie możliwości ograniczania „niskiej emisji”, w tym brak instrumentów umożliwiających nakładanie obowiązków na osoby fizyczne (np. wymiany kotła) i ich egzekwowania,
- problem podziału odpowiedzialności pomiędzy powiatem a gminą, starosta nie ma uprawnień do faktycznej realizacji głównych zapisów Programu i nie może zlecić tych zadań gminom,
- znikomy udział źródeł odnawialnych w pokrywaniu zapotrzebowania na ciepło,
- niekorzystna struktura cen paliw i małe dochody społeczeństwa, co skutkuje spalaniem odpadów w piecach,
- przyzwolenie społeczne na spalanie odpadów w piecach domowych,
- niska świadomość społeczeństwa,

- brak wpływu lokalnych samorządów na lokalne źródła energii odnawialnej (geotermalnej, wodnej)

Zadanie	Organ administracji	Przekazywana informacja	Dokument, z którego wynika zadanie	Organ odbiorczy
Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Powietrza przekazywane przez organy samorządu gminnego	Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego	Starosta, wójt, burmistrz, prezydent	Sprawozdania z realizacji działań zmierzających do obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego	POP
		Organ samorządu gminnego	Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego o włączaniu nowych inwestycji (budownictwo, przemysł) do sieci ciepłych, tam gdzie to możliwe, w innych przypadkach zapisy o ustalaniu zakazu stosowania paliw stałych, w indywidualnych stałych źródłach ciepła w projektowanej zabudowie	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
	Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji z komunikacji	Zarządzający drogami	Roczny raport o zmianach w zakresie układu komunikacyjnego, wykonywanych pomiarach ruchu na terenie strefy	Program ochrony powietrza (POP)
	Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji punktowej	Starosta	Roczny raport o nowych i zmienianych decyzjach i zgłoszeniach dla instalacji na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, decyzjach zobowiązujących do pomiarów emisji	
	WIOŚ	Informacja o nakładanych na podmioty gospodarcze karach za przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji substancji objętych Programem Ochrony Powietrza		Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym
				Zgodnie z uprawnieniami ustawowymi

2.4.1. Wybrane inwestycje Powiatu Wałeckiego sprzyjające poprawie jakości środowiska

2.4.1.1. Wykaz zadań inwestycyjnych zrealizowanych na drogach powiatowych w latach: 2013-2016

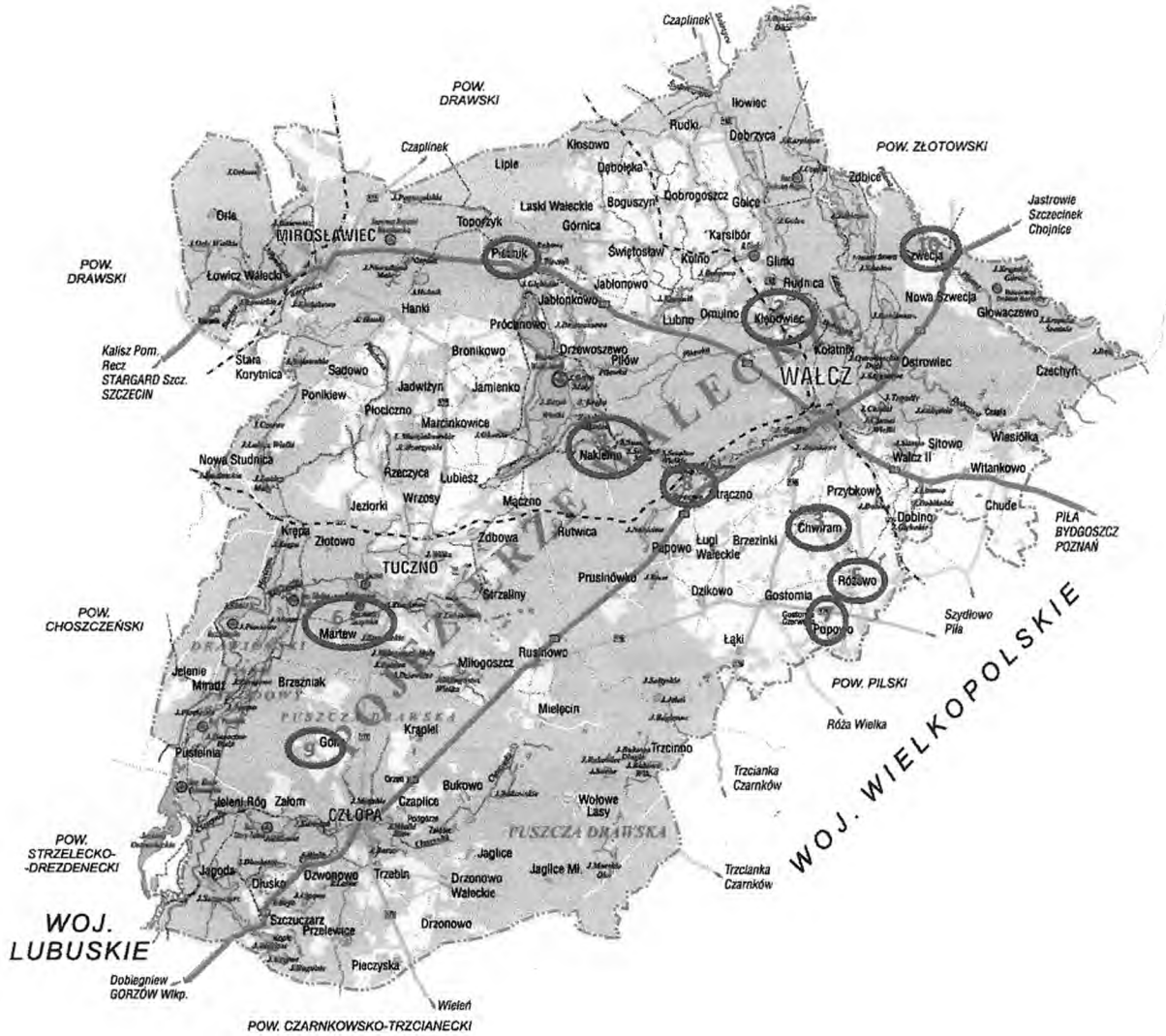
Tabela: Wykaz zadań inwestycyjnych zrealizowanych na drogach powiatowych w latach 2013-2016 wpisujących się w działania naprawcze zmierzające do przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM 10 oraz B(a)P w strefie zachodniopomorskiej*.

* Uchwała Nr XXVIII/388/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2013 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej.

Lp. 10.	Działanie dziesiąte	dotyczy
kod działania naprawczego	ZpsZpUD	
tytuł działania naprawczego	POPRAWA STANU TECHNICZNEGO DRÓG	
Opis działania naprawczego	Poprawa stanu technicznego dróg istniejących w strefie - utwardzenie dróg lub poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z drogi	

Lp.	Rok	Wyszczególnienie		Wartość nakładów (w tys. zł) Ogółem
		Nazwa zadania	Długość. (mb)	
1	2	3	4	5
	2013	Brak inwestycji infrastrukturalnych	0	0,00
1	2014	Przebudowa chodnika wraz z odwodnieniem w m. Nakielno	224	93 712,74
2		Przebudowa skrzyżowania w m. Kłębowiec	92	64 965,00
		Razem 2014	316	158 677,74
3	2015	Przebudowa chodnika wzdłuż drogi 2332Z w m. Chwiram	252	66 912,00
4		Budowa chodnika wzdłuż drogi 2308Z w m. Piecnik	610	148 461,00
5		Budowa i przebudowa chodników wzdłuż dróg 2330Z i 2332Z w miejscowości Różewo – I etap	490	131 714,55
6		Wzmocnienie konstrukcji nawierzchni drogi 2303z Martew-Tuczno	610	99 714,87
7		Przebudowa drogi 2330Z na odcinku od DW 179 do m. Popowo	45	34 157,10
			Razem 2015	2 007
8	2016	Przebudowa drogi powiatowej nr 2314z na odcinku Stacja PKP Strączno – m. Strączno	1 166	1 108 563,79
9		Budowa chodnika wzdłuż drogi 2304Z w m. Golin	269	48 000,00
10		Budowa chodnika wzdłuż drogi 2325Z w m. Szwecja	448	150 171,80
		Razem 2016	1 883	1 306 735,59
OGÓLEM			4 206	1 946 372,85

Źródło: PZD w Wałczu (2017).

Źródło: PZD w Wałcu (2017)

2.4.1.2. Termomodernizacja – wybrane wyniki uzyskanych efektów ekologicznych

Sprawozdawczość obejmuje przekazywanie dokumentów dotyczących monitorowania efektu ekologicznego (raportu z osiągniętych redukcji emisji gazów cieplarnianych) oraz opinii z ich weryfikacji) zgodnie z warunkami określonymi w umowach.

I. Usprawnienie zarządzania energią poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej na terenie powiatów: białogardzkiego, drawskiego, szczecineckiego i wałeckiego.

Status:	Zakończono
Ostatni raport	2016

Wyszczególnienie obiektów na terenie Powiatu Wałeckiego:

1. Budynek Domu Pomocy Społecznej w Wałczu, ul. Orla 35, 78-600 Wałcz
2. Budynek Internatu Zespołu Szkół nr 3 w Wałczu, Al. Zdobywców Wału Pomorskiego 90,
3. Budynek Przychodni Zdrowia w Wałczu, ul. Kościuszkowców 10, 78-600 Wałcz
4. Budynek Internatu Zespołu Szkół nr 1 w Wałczu, ul. Chłodna 22, 78-600 Wałcz

Umowy:

Nr 351/2011/Wn-16/OA-TR-ZI/D z dnia 28 lipca 2011 roku o dofinansowanie w formie dotacji w ramach Systemu Zielonych Inwestycji. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
Nr 354/2011/Wn-16/OA-TR-KU/P o dofinansowanie w formie pożyczki. NFOŚ.

II. Usprawnienie zarządzania energią poprzez termomodernizację i zmianę sposobu użytkowania budynku po byłym Szpitalu Powiatowym na cele administracyjne Powiatu Wałeckiego-etap I.

Status projektu:	kontynuacja
Ostatni raport	31.03.2019

Umowa o dofinansowanie w formie dotacji w ramach Systemu Zielonych Inwestycji nr 478/2012/Wn-16/OA-TR-ZI/D z dnia 14 czerwca 2012 r. ze środków NFOŚiGW dla przedsięwzięcia „Usprawnienie zarządzania energią poprzez termomodernizację i zmianę sposobu użytkowania budynku po byłym Szpitalu Powiatowym na cele administracyjne Powiatu Wałeckiego-etap I”.

Umowa o dofinansowanie w formie pożyczki nr 479/2012/Wn-16/OA-TR-KU/P z dnia 14 czerwca 2012 r. ze środków NFOŚiGW dla przedsięwzięcia „Usprawnienie zarządzania energią poprzez termomodernizację i zmianę sposobu użytkowania budynku po byłym Szpitalu Powiatowym na cele administracyjne Powiatu Wałeckiego-etap I”.

rok	2014	2015	2016
Końcowy efekt redukcji emisji [Mg CO ₂ /rok]	135	114	40
% redukcji liczony w stosunku do scenariusza bazowego [%]	53%	45%	16%

III. Usprawnienie zarządzania energią poprzez termomodernizację i zmianę sposobu użytkowania budynku po byłym Szpitalu Powiatowym na cele administracyjne Powiatu Wałeckiego – Etap I. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Status projektu:	Zakończono
Ostatni raport	30.VI2016

Umowa dotacji nr 2013D0129S na dofinansowanie zadania: Usprawnienie zarządzania energią poprzez termomodernizację i zmianę sposobu użytkowania budynku po byłym Szpitalu Powiatowym na cele administracyjne Powiatu Wałeckiego – Etap I. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

IV. Termomodernizacja budynku Internatu Zespołu Szkół nr 3 w Wałczu.

INTERNAT ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 w WAŁCZU, ul. Al. Zdobywców Wału Pomorskiego 90

Status projektu:	Zakończono
Ostatni raport	30.XII.2016

Umowa dotacji nr 2011D0197S z dnia 15 grudnia 2011 roku na dofinansowanie zadania „Termomodernizacja budynku Internatu Zespołu Szkół nr 3 w Wałczu”. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Zużycie ciepła przed modernizacją według audytu	Zużycie ciepła po modernizacji według faktur [GJ/rok]		Zmniejszenie zapotrzebowania na energię [GJ/rok]	
	2015	2016	2015	2016
823,2 GJ/rok	524,65	565,37	298,55 [36,27 %]	257,83 [31,32 %]

V. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół nr 4 w Wałczu". Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Zespół Szkół Nr 4 ROLNICZE CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO,
ul. Południowa 10, 78-600 Wałcz Budynek 10A

Status:	Zakończono
Ostatni raport	30.XII.2016

Umowa dotacji nr 2011D0198S z dnia 15 grudnia 2011 r. na dofinansowanie zadania „Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół nr 4 w Wałczu” z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Zużycie ciepła przed modernizacją według audytu	Zużycie ciepła po modernizacji według faktur [GJ/rok]		Zmniejszenie zapotrzebowania na energię [GJ/rok]	
	2015	2016	2015	2016
3567,96 GJ/rok	514,5	533,7	3053,46 [85,58%]	3034,26 [85,04%]

VI. Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół nr 1 w Wałczu.

Umowa o dofinansowanie w formie pożyczki nr 10/09/OA-EO/P z dnia 15 czerwca 2009 r. dla przedsięwzięcia „Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół nr 1 w Wałczu”. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie;

Status:	Zakończono
Ostatni raport	30.01.2015

VII. Budowa instalacji solarnej w budynku Internatu ZS nr 1 w Wałczu przy ul. Chłodnej 22

Status:	kontynuacja
Ostatni raport	31.XII.2017

Umowa dotacji nr 2012D0235S na dofinansowanie zadania: Budowa instalacji solarnej w budynku Internatu ZS nr 1 w Wałczu przy ul. Chłodnej 22.

Zużycie ciepła przed modernizacją według audytu	Zużycie ciepła po modernizacji według faktur [dla c.w.u. GJ/rok]		Zmniejszenie zapotrzebowania na energię [GJ/rok]	
	2015	2016	2015	2016
231,38 dla c.w.u. GJ/rok	74,54	156,97	156,84 [67,78%]	74,41 [32,16%]

VIII. Termomodernizacja budynku przychodni przy ul. Kościuszkowców 10 w Wałczu

Status:	kontynuacja
Ostatni raport	31.XII.2017

Umowa dotacji nr 2012D0236S na dofinansowanie zadania: Termomodernizacja budynku przychodni ul. Kościuszkowców 10 w Wałczu.

Zużycie ciepła przed modernizacją według audytu	Zużycie ciepła po modernizacji według faktur [GJ/rok]		Zmniejszenie zapotrzebowania na energię [GJ/rok]	
	2015	2016	2015	2016
731,17 GJ/rok	303,31	304,61	427,86 [58,52%]	426,56 [58,34%]

Obliczenia wg danych z Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami KOBIZE

2016 rodzaj zanieczyszczenia	wielkość emisji kg/rok		redukcja emisji	
	przed modernizacją	po modernizacji	kg/rok	%
Dwutlenek węgla CO ₂ (RPCXWE)	69278,36	28925,77	40352,5919	58,25%

2015 rodzaj zanieczyszczenia	wielkość emisji kg/rok		redukcja emisji	
	przed modernizacją	po modernizacji	kg/rok	%
Dwutlenek węgla CO ₂ (RPCXWE)	69278,36	28799,28	40479,073	58,43%

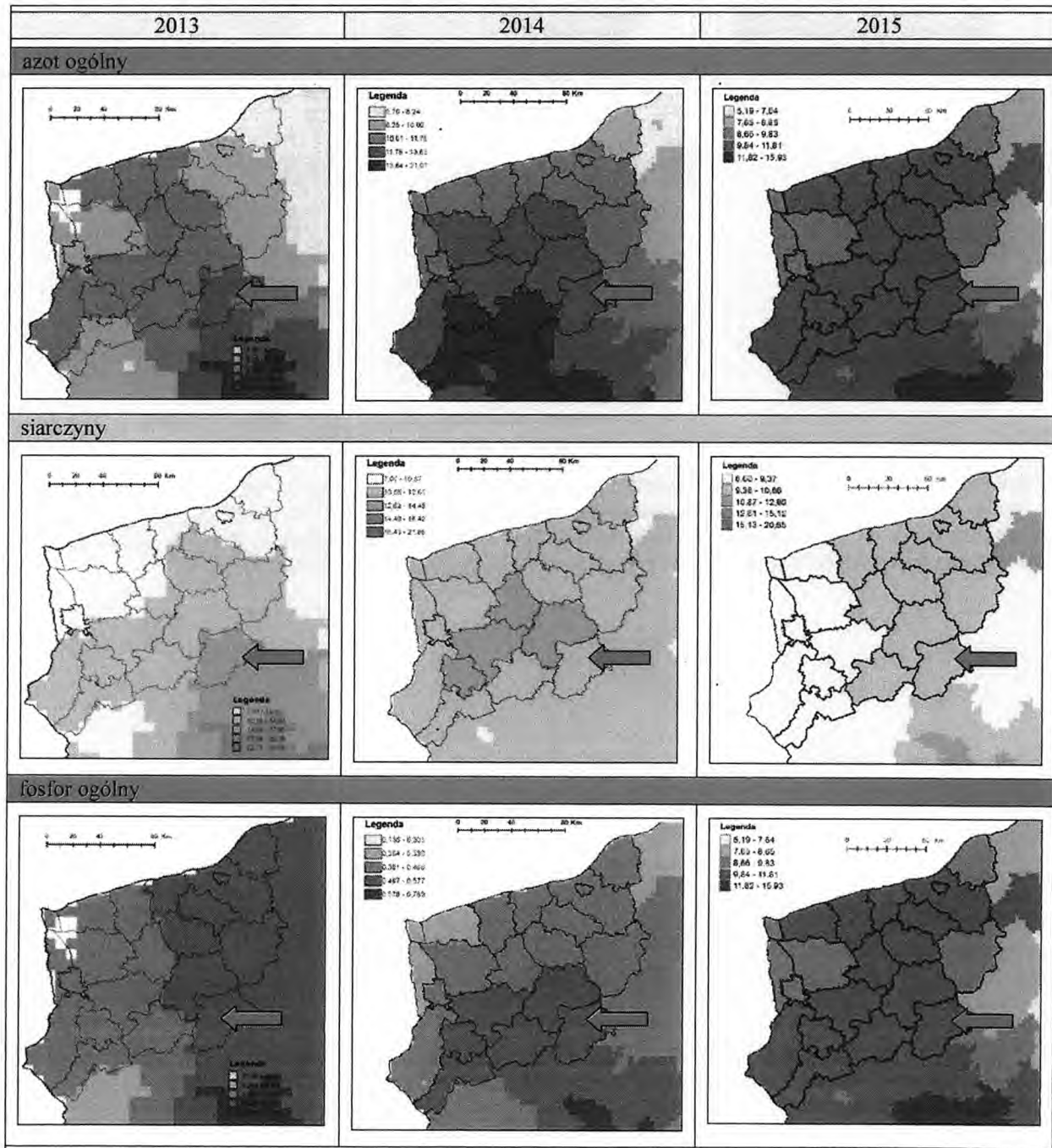
Wskaźniki emisji obliczono na podstawie "materiałów informacyjno-instruktażowych" Ministerstwa Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr1/96 załącznik nr 1

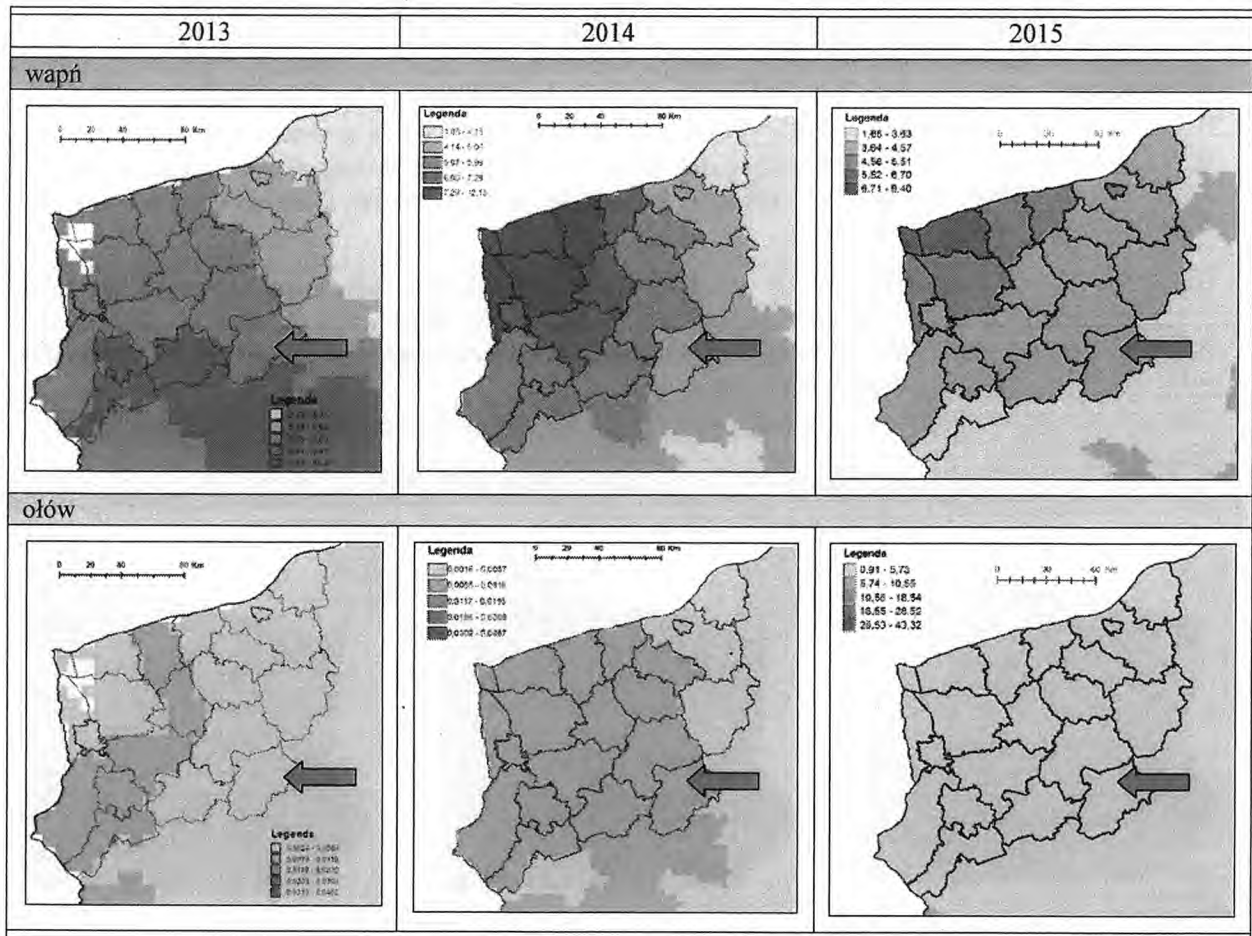

2.5. Monitoring chemizmu opadów atmosferycznych i depozycji zanieczyszczeń do podłoża

Celem monitoringu chemizmu opadów atmosferycznych i ocena depozycji zanieczyszczeń do podłoża jest określenie rozkładu ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych z mokrym opadem do podłoża, w ujęciu czasowym i przestrzennym. Zanieczyszczenia transportowane w atmosferze i wprowadzane wraz z mokrym opadem atmosferycznym stanowią znaczące źródło zanieczyszczeń obszarowych i nie mogą być pomijane w ogólnym bilansie ładunków zanieczyszczeń oddziałujących na stan środowiska naturalnego tego obszaru.

Według danych IMGW PIB Oddział we Wrocławiu, największym ładunkiem badanych substancji w województwie w 2013 roku został obciążony powiat wałecki (51,8 kg/ha) z najwyższymi, w porównaniu do obciążenia pozostałych powiatów, ładunkami siarczanów, azotynów i azotanów, azotu ogólnego, potasu, cynku, miedzi i niklu.

Źródło: Przygotowano w oparciu o zlecane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska opracowania: „Wyniki badań monitoringowych w województwie zachodniopomorskim w 2013 roku” oraz „Wyniki badań monitoringowych w województwie zachodniopomorskim w 2014 i 2015 roku”, wykonane przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowego Instytutu Badawczego Oddział we Wrocławiu.

2.6. Podsumowanie

strefy województwa zachodniopomorskiego według kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia i ochrony roślin

Cel ochrony	Typ normy	wskaznik	rejon	powierzchnia	Liczba ludności	Główna przyczyna
Ochrona roślin	Poziom celu długoterminowego	O ₃	Obszar województwa bez Szczecina i Koszalina	20 948,5	1 122 988	Warunki meteorologiczne sprzyjające formowaniu się O ₃
	Poziom celu długoterminowego	O ₃				
Ochrona zdrowia	Poziom docelowy	BaP (PM10)	m. Darłowo	0,3	754	Oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków
			m. Sławno	0,8	3 664	
			wieś Grzybowo	1,1	295	
			m. Kołobrzeg	5,8	9 060	
			m. Kamień Pom.	1,8	4 696	
			m. Białogard	4,2	14 081	
			m. Świnoujście	8,6	30 280	
			m. Świdwin	0,5	3 030	
			m. Połczyn-Zdrój	1,2	5 785	
			m. Szczecinek	7,0	28 289	
			m. Goleniów	2,5	5 017	
			m. Police	3,2	12 087	
			gm. Police – cz. S	11,6	1 180	
			gm. Dobra – cz. NE	22,0	19 374	
			gm. Kołbaskowo – część NE	5,3	1 072	
			m. Stargard	13,5	51 797	
			m. Wałcz	4,5	16 613	
			m. Chojna	0,2	95	
			m. Barlinek	1,3	3 075	
m. Myślibórz	5,3	10 079				
m. Dębno	3,9	9 156				
wieś Widuchowa	4,5	1 258				
	Poziom dopuszczalny	PM10	Myślibórz (centrum)	0,9	2 289	Ogrzewanie indywidualne

Kumulacji zanieczyszczeń sprzyjają: okresy bezwietrzne lub o małych prędkościach wiatrów (brak przewietrzania miasta), dni z mgłą, wskazujące często na przyziemną inwersję temperatury hamującą dyspersję zanieczyszczeń (występujące najczęściej w okresie jesienno-zimowym), okresy następujących po sobie kilku, a nawet kilkunastu dni bez opadów (brak wymywania zanieczyszczeń) są warunkami sprzyjającymi kumulowaniu się zanieczyszczeń. Natomiast warunki pogodowe, które sprzyjają rozpraszaniu zanieczyszczeń, to: duże prędkości wiatrów (lepsze przewietrzanie), opad, który zapewnia wymywanie zanieczyszczeń, dni ciepłe, słoneczne, sprzyjające powstawaniu pionowych prądów powietrza (konwekcja), zapewniając wynoszenie zanieczyszczeń. Lokalne stosunki klimatyczne dużych miast, kształtowane są nie tylko w wyniku frontów atmosferycznych, ale również w wyniku wielu innych czynników, do których zalicza się między innymi: dopływ do atmosfery sztucznie wytwarzanego ciepła, dopływ zanieczyszczeń czy zmiany charakteru podłoża. W wyniku tego w mieście częściej niż na obszarach pozamiejskich obserwuje się wyższe sumy opadów, częstsze występowanie mgieł, zmniejszenie siły wiatrów oraz występowanie silnych turbulencji powietrza.

Stan jakości powietrza strefy zachodniopomorskiej w latach 2013-2016 w odniesieniu do kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia.

Rok oceny	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2,5}	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
2013	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A	D2
2014	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	D2
2015	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	D2
2016	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	D2

Jakość powietrza w strefach województwa zachodniopomorskiego w latach 2013-2016 w odniesieniu do kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę roślin

Rok oceny	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie		
	SO ₂	NO _x	O ₃ (docelowy)
2013	A	A	A
2014	A	A	A
2015	A	A	A
2016	A	A	A

Obszar powiatu posiada charakter rolniczo-turystyczny. Największą uciążliwość dla środowiska stanowią emisje ze źródeł związanych ze spalaniem nośników energii złej/słabej jakości oraz spalaniem odpadów komunalnych w piecach o niskiej sprawności - w sektorze komunalno-bytowym (indywidualne ogrzewanie budynków). Uciążliwość nasila się w okresie grzewczym (charakter sezonowy) głównie na obszarach o zwartej, niskiej zabudowie – nie przyłączonej do miejskiej sieci ciepłowniczej.

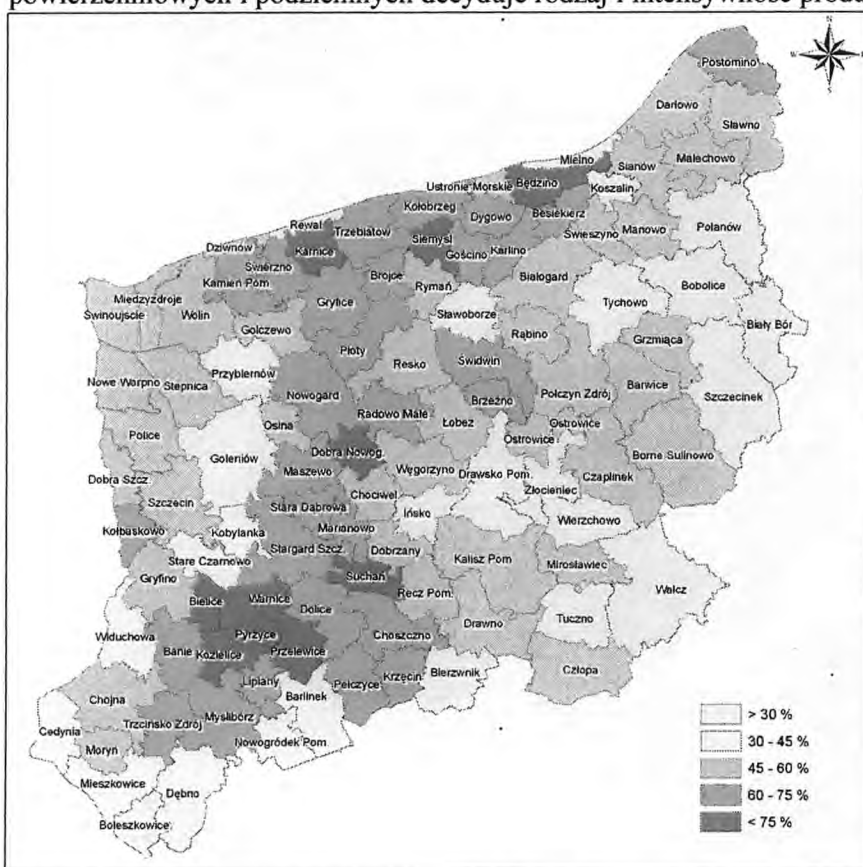

3. Ocena jakości wód powierzchniowych

3.1. Zagrożenia jakości wód powierzchniowych związane z zanieczyszczeniami obszarowymi

Do grupy zanieczyszczeń rozproszonych i obszarowych zaliczają się zanieczyszczenia trafiające do środowiska wodnego z wodami opadowymi z terenów zurbanizowanych, z obszarów nieskanalizowanych oraz zanieczyszczenia będące skutkiem działalności rolniczej i leśnej. Do głównych zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa należy zaliczyć substancje biogenne, związki azotu i fosforu, źródłem których są nawozy naturalne i sztuczne niewykorzystywane przez rośliny uprawne. Do istotnych źródeł zanieczyszczeń należy zaliczyć również zanieczyszczenia związane z hodowlą zwierzęcą, w tym niewłaściwie zabezpieczone przyzmy obornika, nieszczelne zbiorniki na gnojówkę oraz zanieczyszczenia pochodzące z wybiegów otwartych.

Na wielkość zanieczyszczeń odprowadzanych z gospodarstw wiejskich wpływa w szczególności stopień skanalizowania obszarów wiejskich i możliwość oczyszczania ścieków powstających w gospodarstwie. Natomiast o przedostawaniu się zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego do wód powierzchniowych i podziemnych decyduje rodzaj i intensywność produkcji rolnej (ilość stosowanych

nawozów sztucznych i naturalnych, sposób wykorzystania pow. ziemi, intensyfikacja produkcji zwierzęcej i rodzaj prowadzonej hodowli). Do czynników pośrednio wpływających na stopień zanieczyszczenia wód należy klimat (częstotliwość i intensywność opadów) oraz rodzaj gleb decydujący o wymywaniu substancji biogennej (eutrofizacja) i przenikaniu zaniecz. do wód podziemnych. Gleby lekkie cechują się małym kompleksem sorpcyjnym i niską podatnością na zatrzymywanie wilgoci oraz zanieczyszczeń. W efekcie związki azotu są łatwiej wypłukiwane i szybciej przenikają do środowiska wodnego. Jednocześnie ze względu na ograniczone

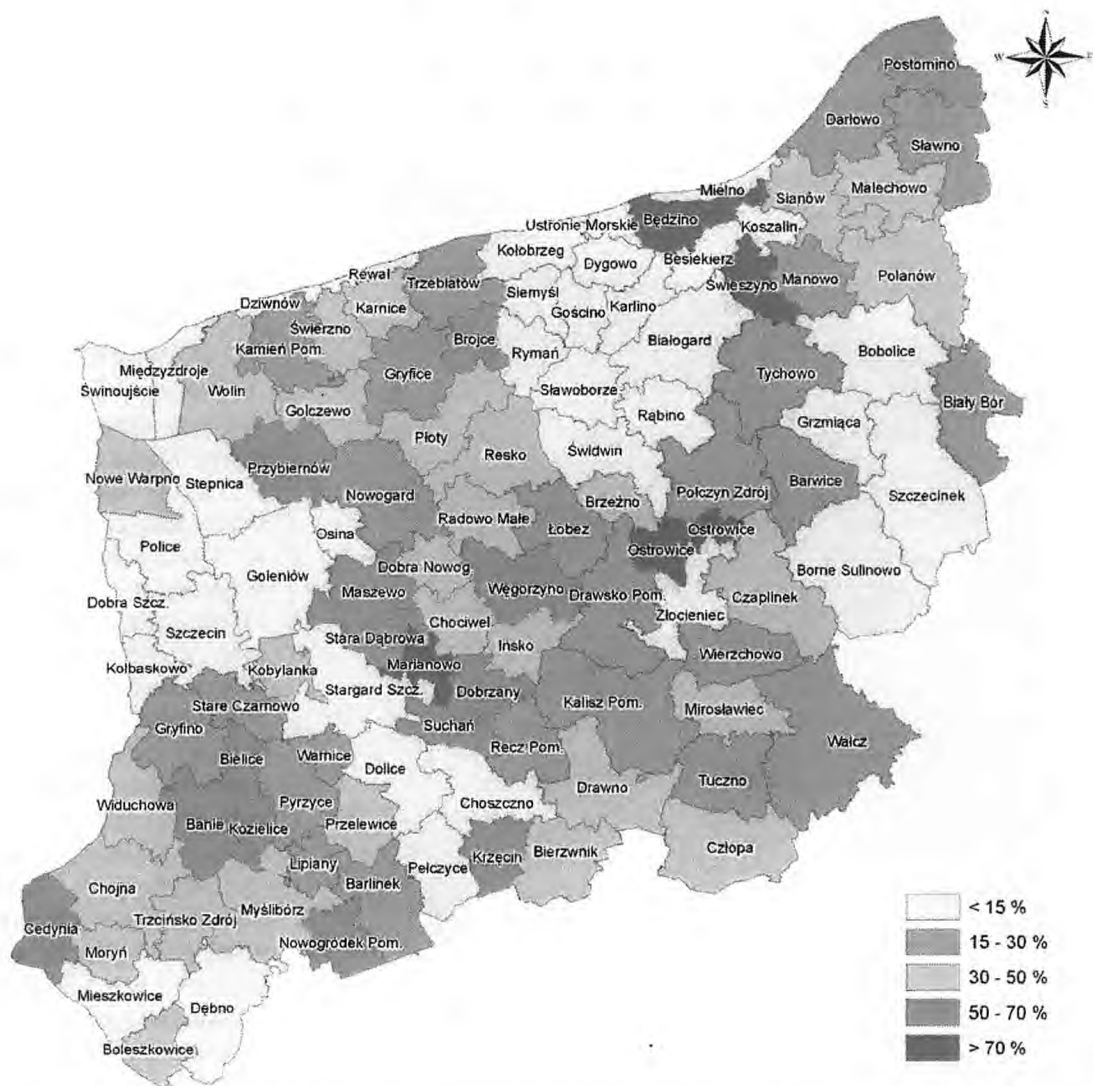
możliwości rolniczego wykorzystania gleb lekkich, gospodarka rolna na tych obszarach z reguły nie jest intensywna. Ilość azotu i fosforu wprowadzana do gleby w wyniku nawożenia jest wskaźnikiem potencjalnego zanieczyszczenia wód substancjami biogenymi. Wprowadzony do gleby azot jest wykorzystywany przez rośliny i następnie usuwany ze środowiska wraz z produktami rolnymi. Część azotu ulega przemianom chemicznym, w wyniku których powstaje lotny amoniak oraz czysty azot. Pozostające w glebie nadwyżki azotu są z niej wymywane i stanowią zagrożenie dla środowiska wodnego. Ze względu na ilość czynników decydujących o wielkości zanieczyszczeń obszarowych pochodzenia rolniczego trafiających do wód, przy ocenie ich zagrożenia należy przede wszystkim uwzględnić czynniki bezpośredniego obciążenia środowiska, takie jak: intensywność produkcji roślinnej i zwierzęcej, sposoby wykorzystania gruntów, stosowanie nawozów oraz stopień skanalizowania obszarów wiejskich.

Procentowy udział użytków rolnych w powierzchni gmin województwa zachodniopomorskiego w 2015 roku (źródło: WIOŚ w Szczecinie na podstawie danych GUS)

Wpływ zanieczyszczeń rolniczych na środowisko wodne jest bezpośrednio związany ze sposobem wykorzystania powierzchni ziemi i intensywnością użytkowania gleb. Procentowy udział użytków rolnych w poszczególnych gminach jest zróżnicowany. W powiecie wałeckim najniższym wskaźnikiem charakteryzują się Gminy: Mirosławiec i Człopa.

W latach gospodarczych 2000-2015 zużycie nawozów sztucznych NPK w województwie zachodniopomorskim ulegało wahaniom, wynosząc średnio 126,12 kg na hektar użytków rolnych.

Na obszarach wiejskich dominują oczyszczalnie typu biologicznego. Natomiast w regionach miejskich ścieki poddawane są głównie procesom oczyszczania biologicznego i z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Procent populacji województwa zachodniopomorskiego niekorzystającej z oczyszczalni ścieków w podziale na gminy (według NTS) w 2015 roku (źródło: WIOŚ w Szczecinie na podstawie danych GUS)

3.2. Monitoring

Celem monitoringu wód powierzchniowych jest uzyskanie informacji dotyczących stanu wód, niezbędnych do gospodarowania wodami w dorzeczach, stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy ich jakości oraz ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa, ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego. W latach 2013-2015 badania jakości wód powierzchniowych realizowano zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2013-2015 i Aneks nr 1 do tego programu, zatwierdzonym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

W ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych, wykonuje się:

- badania i ocenę stanu rzek,
- badania i ocenę stanu jezior,
- badania i ocenę stanu wód przejściowych i przybrzeżnych.

Badania stanu jednolitych części wód realizowane są w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego, badawczego i monitoringu obszarów chronionych.

Zgodnie z funkcjonującym w Polsce systemem oceny wód, klasyfikację wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP) i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego) oraz ocenę stanu chemicznego.

Schemat klasyfikacji stanu ekologicznego i oceny stanu jednolitych części wód (źródło: WIOŚ w Szczecinie)

Stan wód		Stan chemiczny	
		Dobry stan chemiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego
Stan ekologiczny/ potencjał ekologiczny	Bardzo dobry stan ekologiczny/ potencjał ekologiczny dobry lub powyżej dobrego	Dobry stan wód	Zły stan wód
	Dobry stan ekologiczny/ potencjał ekologiczny dobry lub powyżej dobrego	Dobry stan wód	Zły stan wód
	Umiarkowany stan ekologiczny/umiarkowany potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód
	Słaby stan ekologiczny/słaby potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód
	Zły stan ekologiczny/zły potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód

Dla jednolitych części wód objętych monitoringiem operacyjnym ocena stanu wykonywana jest w zakresie wynikającym ze zrealizowanego w danym roku programu pomiarowego (ocena stanu/potencjału ekologicznego i/lub ocena stanu chemicznego).

Zasady oceny jakości wód powierzchniowych

Stan/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał „dobry i powyżej dobrego”.

O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód do jednej z klas decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego. Gdy stan elementu biologicznego jest umiarkowany (III klasa), słaby (IV klasa) lub zły (V klasa), wówczas danej JCWP nadaje się taką samą klasę stanu/potencjału ekologicznego. Natomiast, gdy stan wskaźnika biologicznego jest bardzo dobry (I klasa) lub dobry (II klasa) w ocenie stanu ekologicznego należy uwzględnić również stan wskaźników fizykochemicznych (w tym substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) oraz fakt uznania JCWP za wody sztuczne lub silnie zmodyfikowane pod względem hydromorfologicznym.

Jeżeli jeden lub więcej z oznaczanych wskaźników wchodzących w skład elementów fizykochemicznych przekracza wartość graniczną dla klasy II, stan ekologiczny jednolitej części wód obniża się do umiarkowanego (III klasa).

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych środowiskowych norm jakości. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako „poniżej dobrego”.

Stan jednolitej części wód ocenia się na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Stan JCWP (dobry lub zły) wyznaczony jest przez gorszy ze stanów.

Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowano przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowano jako „dobry”.

W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowano jako „umiarkowany”, „słaby” bądź „zły” lub stan chemiczny sklasyfikowano „poniżej dobrego”, stan wód określa się jako zły.

Ocenę jednolitej części wód należy obniżyć do stanu „złego”, niezależnie od wyników stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, jeśli nie są spełnione określone dla niej dodatkowe wymagania jakościowe związane z występowaniem w jej obrębie obszarów chronionych lub ze względu na sposób jej wykorzystywania (rekreacja, ujęcia wody pitnej).

Ocenę stanu jednolitej części wód można wykonać również w przypadku braku klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny, a element sklasyfikowany osiągnął stan niższy niż dobry lub nie zostały spełnione dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych. Wówczas stan takiej JCWP przyjmuje się jako zły.

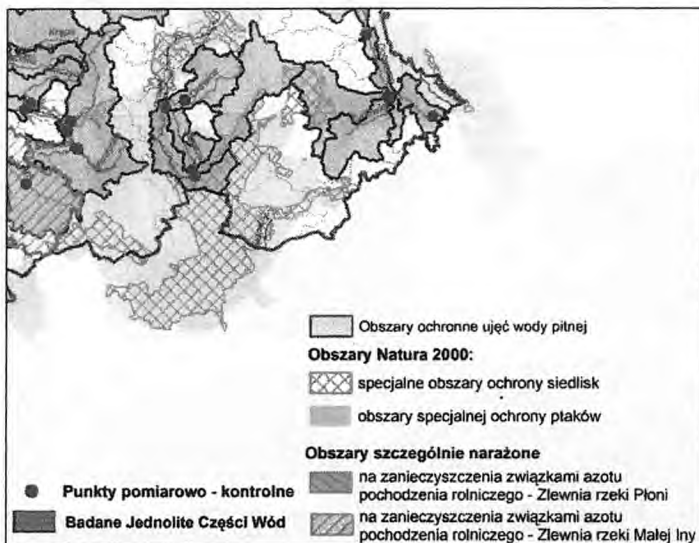
O dobrym stanie wód mówimy, gdy wszystkie oceny są co najmniej dobre.

3.3. Rzeki

Klasyfikacja stanu wód rzecznych

Na podstawie badań wykonanych przez WIOŚ w Szczecinie w latach 2011-2015 oceniono 113 jednolitych części wód. W jednolitych częściach wód objętych monitoringiem diagnostycznym wykonano ocenę stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego. Badania JCWP rzecznych w latach 2013-2015 realizowano według programu obejmującego monitoring diagnostyczny, operacyjny, badawczy i monitoring obszarów chronionych. Badano elementy biologiczne (fitoplankton, makrofity, fitobentos, makrobezkręgowce bentosowe oraz ichtiofauna), wskaźniki charakteryzujące stan fizyczny (warunki termiczne, wskaźniki charakteryzujące warunki tlenowe i zasolenie, odczyn pH, substancje biogenne), substancje szkodliwe dla środowiska wodnego, w tym substancje priorytetowe oraz

wskazniki mikrobiologiczne. Na rycinie przedstawiono lokalizację punktów pomiarowo-kontrolnych w badanych w JCWP latach 2013-2015. Stan/potencjał ekologiczny klasyfikowany jest na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających ocenę wskaźników fizykochemicznych (w tym wskaźników występowania zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych) oraz hydromorfologicznych.

Fitoplankton i makrofity są organizmami, które reagują na zmiany hydrochemiczne wody, zwłaszcza koncentracje pierwiastków biogennych.

Makrobezkręgowce bentosowe, będące taksonomicznie bardzo zróżnicowaną grupą, mają dłuższy czas reakcji na zmiany zachodzące w środowisku wodnym.

Ichtiofauna jest wskaźnikiem, który ze wszystkich ocenianych elementów biologicznych, najsilniej reaguje na presje związane z przekształceniami morfologicznymi cieków.

Standardy stanu potencjału dobrego najczęściej nie były spełnione w przypadku zanieczyszczeń organicznych (indeks nadmanganianowy i ogólny węgiel organiczny) oraz biogennych (azot amonowy, azot Kjeldahla oraz fosforany i fosfor ogólny).

Stężenia substancji szczególnie szkodliwych – specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych (badanych w punktach monitoringu diagnostycznego) nie przekroczyły wartości granicznych dla dobrego stanu, w większości występowały poniżej granicy oznaczalności stosowanej metody badawczej.

Ocena stanu/potencjału ekologicznego JCWP rzek badanych w latach 2010-2015

Nazwa JCW	Drawica	Słopica	Korytnica	Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi	Gwda do wpływu do Jez. Wielimie	Piława do Zb. Nadarzyckiego	Piława bez Żydówki	Żydówka	Dobrzyca do Świerczyńca	Dobrzyca od Świerczyńca do ujścia	
Rok badań	2012 2014	2012 2014	2012 2014	2012 2014	2010 2014	2012 2014	2010 2014	2010 2014	2010 2014	2010 2014	
Elementy biologiczne	Fitoplankton (IFPL)										
	Fitobentos (wsk. okrzemkowy IO)	0,535	0,633	0,571	0,648		0,653		0,607		
	Makrofity (MIR)	43,0		36,9	41,4		37,2				
	Makrobezkręgowce bentosowe (indeks MMI)	0,673	0,882	0,856	0,811	0,748	0,904	0,993	0,225	0,789	
	ichtiofauna		0,886				0,700				
Klasa el. biologicznych	III	III	II	II	II	III	I	V	II	II	
Klasa elementów hydromorfologicznych	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	
elementy fizykochemiczne	Temperatura (°C)	14,5	12,9	15,0	10,4	12,0	11,2	12,2	14,9	10,7	11,6
	Zawiesina ogólna (mg/l)	7,5	5,2	3,4	3,0		1,6				
	Tlen rozp. (mgO ₂ /l)	8,1	7,9	7,6	10,0	7,1	7,7	8,6	6,5	8,0	8,0
	BZT5 (mgO ₂ /l)	3,1	1,3	1,1	1,6	1,3	1,2	1,6	5,8	1,6	1,9
	ChZT-Mn (mgO ₂ /l)	4,9		4,5	5,5		3,5				
	OWO (mgC/l)	8,9	6,3	5,4	7,3	10,3	6,1	12,0	17,0	7,9	9,9
	ChZT-Cr (mgO ₂ /l)						17,8				
	Przewodność w 20°C (uS/cm)	388	284	328	291	268	267	293	570	279	341
	Sub. rozpuszczone (mg/l)	264	205	226	217	196	172	222	311	208	243
	Siarczany (mgSO ₄ /l)	30,7		24,9	22,2		19,8				
	Chlorki (mgCl/l)	15,7		8,1	9,7		7,8				
	Wapń (mgCa/l)	67,8		61,8	57,6		49				
	Magnez (mgMg/l)	5,1		4,8	4,7		8,1				
	Twardość ogólna (mgCaCO ₃ /l)	207	180	191	170	158	157	166	198	165	184
	Odczyn pH	7,7-8,2	7,6-8,2	7,5-8,1	7,3-8,5	7,4-7,9	7,6-8,3	7,8-8,2	7,5-7,9	7,5-8,2	7,8-8,0
	Zasadowość ogólna (mgCaCO ₃ /l)	152		148	140		119				
	Azot amonowy (mgNNH ₄ /l)	0,15	0,06	0,04	0,05	0,03	0,06	0,17	10,43	0,03	0,36
Azot Kjeldahla (mgN/l)	1,39	0,70	0,64	0,89	0,67	0,68	0,99	12,77	0,68	1,07	
Azot azotanowy (mgNNO ₃ /l)	1,64	0,54	0,25	0,41	0,17	0,11	0,16	0,22	0,26	0,91	
Azot ogólny (mgN/l)	3,06	1,25	0,91	1,28	0,85	0,81	1,15	13,06	0,95	2,02	
Fosforany (mgPO ₄ /l)	0,27	0,23	0,24	0,15	0,13	0,17	0,19	1,90	0,16	0,28	
Fosfor ogólny (mgP/l)	0,15	0,10	0,10	0,07	0,06	0,07	0,09	0,77	0,07	0,14	
Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 – 3.5)	II	II	II	I	II	I	II	PSD	I	II	
Klasa elementów fizyko-chem. – specyficzne zaniecz. syntetyczne i niesyntetyczne	II		I	I		II					
Stan/Potencjał ekologiczny	umiark.	umiark.	dobry	dobry	dobry	umiark.	dobry	zły	dobry	dobry	
Stan chemiczny				dobry		dobry					
Spełnienie wymagań dodatkowych na obszarach chronionych	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	
Stan	ZŁY	ZŁY	brak oceny	ZŁY	brak oceny	ZŁY	brak oceny	ZŁY	brak oceny	brak oceny	

Legenda:

Stan/Potencjał ekologiczny:

I	Stan bdb/ potencjał maks.	I
II	Stan Db/ potencjał db	II
III	Stan/ potencjał umiarkowany	III
IV	Stan/ potencjał słaby	IV
V	Stan/ potencjał zły	V

Stan Chemiczny

Dobry	Stan dobry
PSD	Poniżej stanu dobrego

Stan

Dobry	Stan dobry
Zły	Stan zły
brak oceny	Brak oceny

Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1-3.5)

I	Stan bardzo dobry
II	Stan dobry
PSD	Poniżej stanu/potencjału dobrego

Klasa elementów biologicznych

I	Stan bardzo dobry
II	Stan Db/ potencjał db
III	Stan/ potencjał umiarkowany
IV	Stan/ potencjał słaby
V	Stan/ potencjał zły

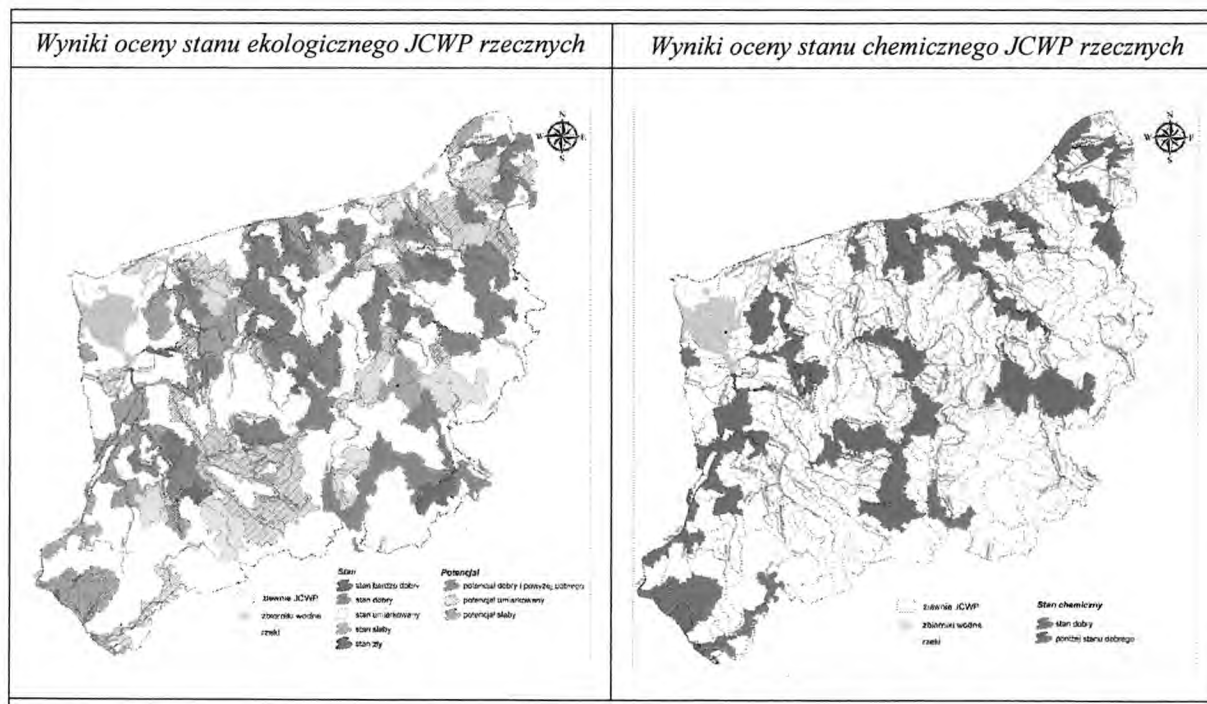
Ocena stanu chemicznego

Na podstawie wyników badań pełnej listy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (33 substancje priorytetowe i 8 innych substancji) z lat 2011-2015, stan chemiczny 23 JCWP w województwie oceniono jako zły. O złej ocenie stanu chemicznego decydowały głównie dwa związki z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, w 22 JCWP stwierdzono przekroczenia środowiskowych norm jakości dla stężeń średniorocznych określonych dla sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu.

Węglowodory są obecne w produktach ubocznych niepełnego spalania i przeróbki paliw, głównie ropy naftowej oraz węgla. Źródłem zanieczyszczenia środowiska związkami WWA jest przede wszystkim spalanie paliw i odpadów w gospodarstwach domowych. Naturalne źródła pochodzenia tych związków to pożary lasów oraz wypalanie traw.

Źródłem zanieczyszczenia wód węglowodorami mogą być ścieki przemysłowe i komunalne. Do wody WWA mogą przedostawać się wraz z deszczem, zarówno z zanieczyszczonej gleby, czy też nawierzchni dróg, jak i z zanieczyszczonego powietrza. Skażenie wód rtęcią pochodzi przede wszystkim z ogromnego przemysłowego zastosowania tego metalu. Rtęć przedostaje się do wód z powietrza, wskutek spalania paliw płynnych i stałych. Także może dostawać się do wód wraz ze spływami z pól, na których używane były środki ochrony roślin zawierające rtęć lub osady ściekowe stosowane jako nawóz.

Wyniki oceny stanu ekologicznego i chemicznego JCWP rzecznych badanych w latach 2011-2015
(źródło: WIOŚ w Szczecinie)

3.4. Jeziora

Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) jeziornych

Badania jezior prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego, diagnostyczno-reperowego, operacyjnego, badawczego oraz monitoringu obszarów chronionych. Zakres i częstotliwość badań dla poszczególnych rodzajów monitoringu ustalany był na podstawie rozporządzeń Ministra Środowiska (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. z 2009 r. Nr 81, poz. 685), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 258, poz. 1550), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 listopada 2013 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1558),

Z uwagi na dużą liczbę JCWP jeziornych położonych w granicach województwa badaniami zostały objęte jeziora wybrane jako reprezentatywne pod względem typologii abiotycznej oraz nasilenia presji antropogennej.

Wykaz JCWP jeziornych w Powiecie Wałeckim objętych badaniami w latach 2011-2015 przez WIOŚ w Szczecinie

Lp.	Nazwa Jeziora	Rok badania	Pow. /ha/	Zlewnia rzeki	Kod JCW	Gmina	Obszary chronione
Monitoring diagnostyczny							
1.	Businowskie Duże	2012	133,8	Piława	LW 10615	Wałcz	OSO
2.	Drzewoszewo	2014	61,2	Piława	LW 10627	Mirosławiec	OSO
3.	Szczuczarz	2013	138,2	Drawa	LW 10846	Człopa	OSO/SOO
4.	Tuczno	2013	128,9	Drawa	LW 10774	Tuczno	OSO/SOO/EU

Ocena stanu / potencjału ekologicznego JCWP jeziornych objętych monitoringiem

Lp	Nazwa jeziora	Rok badania	Typ abiotyczny	Status JCW	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizyko-chemicznych wspierających badania biologiczne grupa 3.1-3.5	Substancje syntetyczne i niesyntetyczne grupa 3.6	Ocena stanu/potencjału ekologicznego
1.	Businowskie Duże	2012	3a	NAT	II	I/II klasa	I/II klasa	dobry
2.	Drzewoszewo	2014	3b	NAT	II	I/II klasa	I/II klasa	dobry
3.	Szczuczarz	2013	2a	NAT	II	I/II klasa	I/II klasa	dobry
4.	Tuczno	2013	3a	NAT	IV	poniżej dobrego	I/II klasa	słaby

Klasyfikacja biologiczna jezior objętych monitoringiem w latach 2011-2015 (źródło: WIOŚ w Szczecinie)

Lp.	Nazwa jeziora	Rok badania	Typ abiotyczny	Fitoplankton indeks PMPL	Makrofitowy indeks ESMI	Fitobentos indeks IOJ	Ichtiofauna indeks LFI+LFI-CEN	KLASA ELEMENTÓW BIOLOGICZNYCH
1.	Businowskie Duże	2012	3a	1,86	0,618	0,611	-	II
2.	Drzewoszewo	2014	3b	1,81	0,726	0,704	-	II
3.	Szczuczarz	2013	2a	0,59	0,537	0,832	-	II
4.	Tuczno	2013	3a	3,26	0,487	0,811	-	IV

Ocena wskaźników fizykochemicznych JCWP jeziornych (źródło: WIOŚ w Szczecinie)

Lp.	Nazwa jeziora	Rok badania	Typ abiotyczny	Przewodność	% O ₂ w hypolimnionie	O ₂ nad dnem [mg O ₂ /l]	Widzialność [m]	Azot ogólny [mg N/l]	Fosfor ogólny [mg P/l]	Klasa elementów fizyko-chemicznych wspierających badania biologiczne
1.	Businowskie Duże	2012	3a	232	w.t.o	-	1,9	0,51	0,03	I/II klasa
2.	Drzewoszewo	2014	3b	314	-	w.t.o	1,6	0,88	0,04	I/II
3.	Szczuczarz	2013	2a	260	w.t.o	-	4,4	0,73	0,019	I/II
4.	Tuczno	2013	3a	307	0,5	-	1,7	0,75	0,044	poniżej dobrego

Stan wód JCWP jeziornych objętych monitoringiem (źródło: WIOŚ w Szczecinie)

Lp.	Nazwa jeziora	Rok badania	Ocena stanu/potencjału EKOLOGICZNEGO	Wskaźnik decydujący o klasie stanu ekologicznego	Ocena stanu chemicznego	Wskaźnik decydujący o klasie stanu chemicznego	Spełnianie kryteriów dla obszarów chronionych	Ocena stanu JCWP
1.	Businowskie Duże	2012	dobry	PMPL, IOJ	dobry			dobry
2.	Drzewoszewo	2014	dobry	PMPL, IOJ	dobry			dobry
3.	Szczuczarz	2013	dobry	ESMI	dobry		TAK	dobry
4.	Tuczno	2013	słaby	PMPL	dobry		NIE	zły

PMPL - w skład multimetriksa fitoplanktonowego wchodzi trzy metryksy składowe: „Chlorofil a”, „Biomasa ogólna” i „Biomasa sinic”.

ESMI - Makrofitowy Indeks Stanu Ekologicznego

IOJ – wskaźnik okrzemkowy

Głównym problemem jakości wód jeziornych jest eutrofizacja spowodowana zarówno zanieczyszczeniami ze źródeł komunalnych jak i rolniczych.

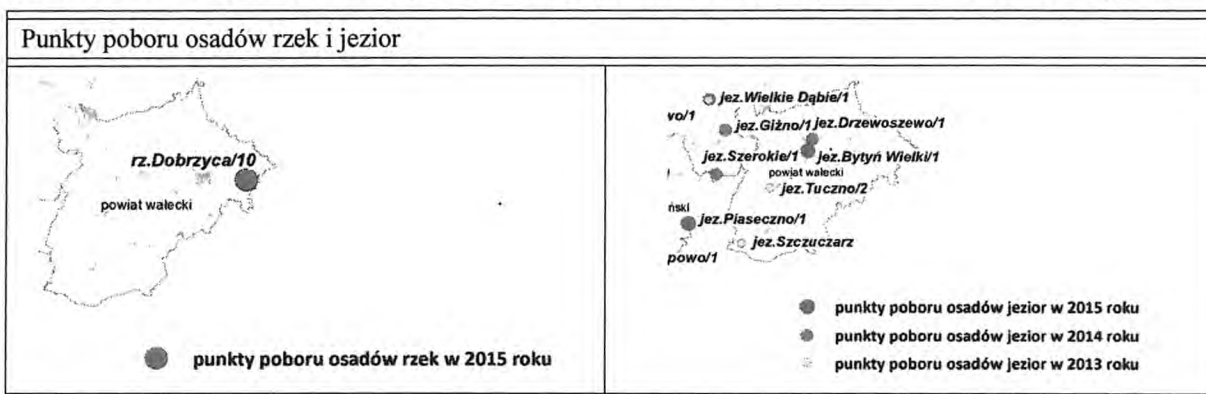

3.5. Jakość osadów rzek i jezior

Zanieczyszczenie osadów gromadzonych na dnie zbiorników i cieków wodnych substancjami o właściwościach toksycznych jest ważnym problemem środowiskowym, ze względu na ich potencjalnie szkodliwe oddziaływanie na biocenozę, a pośrednio także na zdrowie człowieka. Skład chemiczny osadów wynika nie tylko z budowy geologicznej danej zlewni, geomorfologii terenu i warunków klimatycznych wpływających na intensywność procesów wietrzenia, ale związany jest także ze sposobem zagospodarowania i użytkowania terenu zlewni. W osadach gromadzona jest większość zanieczyszczeń, które docierają do wód powierzchniowych wraz ze ściekami (komunalnymi, przemysłowymi, wodami pokopalnianymi) i spływami powierzchniowymi (na przykład z terenów rolniczych, zurbanizowanych czy szlaków komunikacyjnych).

Wykonawcą monitoringu osadów rzek i jezior jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB).

W latach 2013-2015 na terenie województwa przeprowadzone zostały badania osadów rzek i jezior.

Wyniki oceny zanieczyszczenia osadów jezior badanych przez PIG-PIB (źródło: WIOŚ w Szczecinie na podstawie PIG-PIB)

Nazwa i numer punktu PIG-PIB		Jez. Szczuczarz (Zamieć)/1 1888921/437	Jez. Tucžno 188878259/1002	Jez. Drzewoszewo 18866883/587	Jez. Bytyń Wielki 18866881/7
Rok badań		2013	2013	2014	2015
Ocena geochemiczna		osady miernie zanieczyszczone (klasa II)	Osady niezanieczyszczone (kl. I)	osady miernie zanieczyszczone (klasa II)	osady miernie zanieczyszczone (klasa II)
Wskaźniki determinujące – metale w klasie	I	Ag, As, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Zn	Ag, As, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Zn	Ag, As, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Zn	Ag, As, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Zn
	II	Pb	-	Pb	Pb
Ocena biogeochemiczna		osady sporadycznie szkodliwie oddziaływujące na organizmy żywe	osady sporadycznie szkodliwie oddziaływujące na organizmy żywe	Osady często szkodliwie oddziaływujące na organizmy żywe	Osady często szkodliwie oddziaływujące na organizmy żywe
Wskaźniki determinujące metale i trwałe związki organiczne				p.p`- DDD p.p`- DDE (pestycydy)	p.p`- DDD
Przekraczające wartości progowe PEL					
Ocena wg rozporządzenia		Osady niezanieczyszczone			

Wyniki oceny zanieczyszczenia osadów rzeki Dobrzyca (kilometraż: 10 km, m. Wiesiółka) badanej przez PIG-PIB w 2015 r. (źródło: WIOŚ w Szczecinie na podstawie PIG-PIB).

Ocena geochemiczna	Wskaźniki determinujące – metale w klasach				Ocena biogeochemiczna	Wskaźniki determinujące metale i trwałe związki organiczne	Ocena wg rozporządzenia MŚ	Wskaźniki determinujące
	I	II	III	IV		przekraczające wartości progowe PEC		
Osady zanieczyszczone (klasa I)	Ag, As, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Zn				Osady często szkodliwie oddziałujące na organizmy żywe	DahA (WWA)	Osady zanieczyszczone	BaP

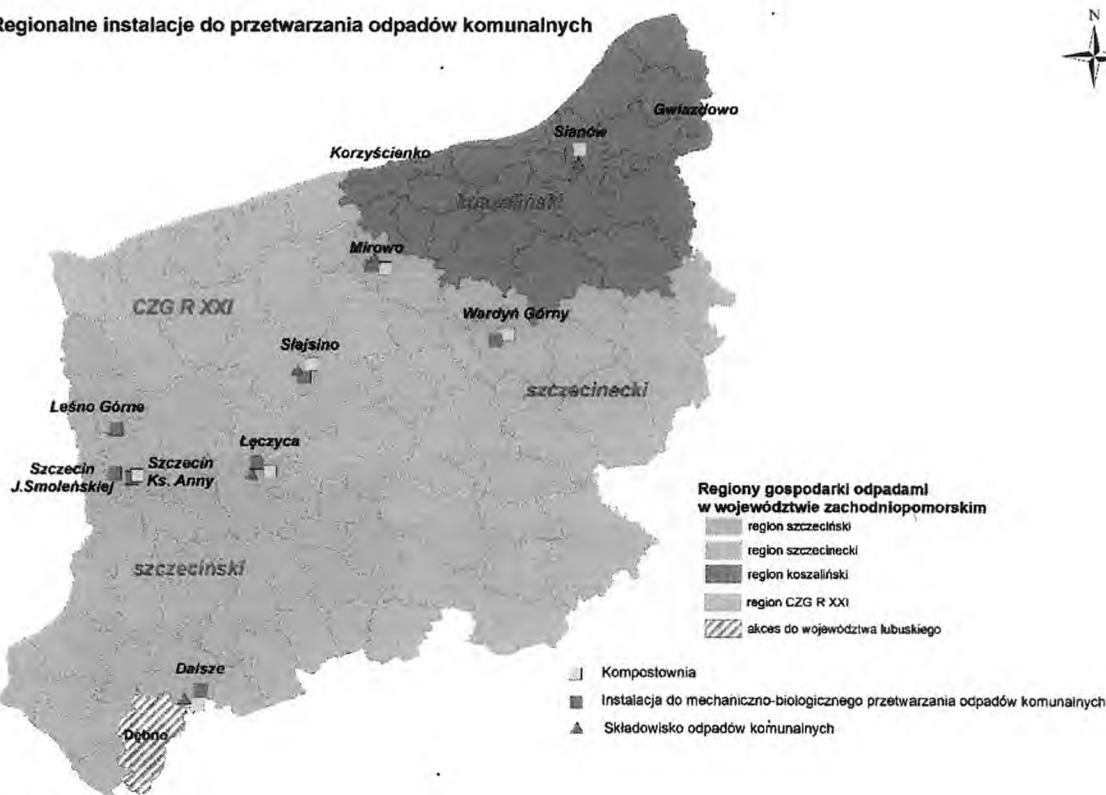
4. GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami komunalnymi

Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do powstających w gospodarstwach domowych.

Zgodnie z „Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023”, system gospodarki odpadami komunalnymi w województwie funkcjonuje w oparciu o regiony i regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych. W województwie utworzono 4 regiony gospodarki odpadami: szczeciński, Celowy Związek Gmin R-XXI, szczecinecki (w tym Powiat Wałecki) i koszaliński. Jedną z gmin województwa – Dębno, należy do Centralnego Regionu Gospodarowania Odpadami, zlokalizowanego w województwie lubuskim. W regionach gospodarki odpadami wyznaczono regionalne, zastępcze oraz planowane instalacje przetwarzania odpadów komunalnych. Zgodnie z założeniami obecnie funkcjonującego systemu gospodarowania odpadami, wszystkie odebrane zmieszane odpady komunalne (o kodzie 20 03 01), selektywnie zebrane odpady zielone i inne bioodpady muszą być przetworzone i zagospodarowane w tym regionie, w którym zostały wytworzone. Natomiast odpady selektywnie zebrane mogą być przetworzone i zagospodarowane poza granicami regionu, w którym zostały selektywnie zebrane.

Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych

Źródło: WIOŚ. Szczecin

W przypadku instalacji MBP (mechaniczno-biologicznego przetwarzania), strumień odpadów w pierwszej kolejności kierowany jest do części mechanicznej, gdzie następuje sortowanie, przesiewanie, separacja i rozdrabnianie. W drugiej kolejności następuje biologiczne przetwarzanie odpadów wydzielonych w procesie mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów, które odbywa się w części biologicznej instalacji MBP. Obecnie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie mogą przyjmować zmieszanych odpadów. Na tego rodzaju składowiska kierowane mogą być odpady z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych

odpadów oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych powstających w instalacjach MBP. Zakłada się, że docelowo wszystkie odpady komunalne będą przetwarzane oraz zostanie zwiększona efektywność prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”. W instalacjach regionalnych do przetwarzania odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie (w kompostowniach), przetwarzane są już tylko selektywnie zebrane odpady zielone i inne bioodpady. W wyniku procesów biologicznych w instalacjach tych wytwarzany jest produkt końcowy o właściwościach nawozowych lub kompost nieodpowiadający wymaganiom (o kodzie 19 05 03). Na terenie województwa (stan na 31.12.2015 r.) funkcjonowały 23 regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych,

Z dniem 1 stycznia 2012 r. zaczęła obowiązywać znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa wprowadziła wiele zmian w obowiązującym systemie. Zasadniczą zmianą było przejście przez gminę odpowiedzialności za odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Ponadto gminy pod rygorem wymierzenia administracyjnych kar pieniężnych zobowiązane są do ograniczenia masy składowanych odpadów komunalnych biodegradowalnych oraz do osiągnięcia poziomów odzysku frakcji odpadów komunalnych zawierających papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło, a także innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2016 r. poz. 250 z późn. zm.), do obowiązków gminy należy tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Ich lokalizacja powinna zapewnić optymalny dostęp mieszkańcom gminy. Punkty powinny przyjmować między innymi następujące rodzaje odpadów komunalnych: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne.

Składowiska komunalne w Powiecie Wałeckim

Charakterystyka czynnego składowiska komunalnego w Mirosławcu (stan na 31.12.2015 r.)

	Rok rozpoczęcia eksploatacji	1993
	Bariera geologiczna oraz izolacja sztuczna	głina (3 x 0,25 cm)
	Powierzchnia ogólna [ha]	3,42
	Powierzchnia wykorzystana [ha]	3,00
	Pojemność planowana [Mg]	390 000
	Pojemność wykorzystana [Mg] –31.12.2015 r.	88 335
	Ilość odpadów zdeponowanych w 2015 r. [Mg]	8 211
	Drenaż odciekowy powyżej izolacji	+
	Sposób zagospodarowania gazu składowiskowego	czynny
	Monitoring	+
	Waga samochodowa	+
	Decyzja zatwierdzająca instrukcję eksploatacji	+
	Pozwolenie zintegrowane	+
	Zarządzający składowiskiem	PHU EkoFiuk Sp. k. – Połczyn Zdrój

- Tuczo - zaprzestanie przyjmowania odpadów (wg decyzji): 01.04.2006 (zrehabilitowane)
 Wałecz I - zaprzestanie przyjmowania odpadów (wg decyzji): 1994 (zrehabilitowane)
 eksploatację zakończono przed wejściem w życie ustawy o odpadach z 27.04.2001
 Wałecz II - zaprzestanie przyjmowania odpadów (wg decyzji): 31.05.2015 (w trakcie rekult.)
 Człopa - zaprzestanie przyjmowania odpadów (wg decyzji): 31.12.2012 (zrehabilitowane)

Notatki

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA w POWIECIE WAŁECKIM W LICZBACH (GUS)

Odpady komunalne

Dziki wysypiska		2013	2014	2015	2016
powierzchnia istniejących - stan w dniu 31 XII	m ²	93	93	0	-
istniejące - stan 31 XII	szt.	3	1	0	-
zlikwidowane	szt.	0	3	1	-
odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk - w ciągu roku	t	0,0	3,5	7,4	-
dzikie wysypiska na 100 km ² powierzchni ogółem	szt.	0,2	0,1	0,0	-
powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km ² powierzchni ogółem	m ²	7	7	0	-
Składowiska odpadów					
czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne - stan na 31 XII	szt.	2	2	1	-
powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne - stan na 31 XII	ha	5,2	5,2	3,4	-
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku					
ogółem	t	15 004,31	12 435,67	11 153,95	-
ogółem na 1 mieszkańca	kg	274,3	228,0	205,7	-
z gospodarstw domowych	t	11 407,16	9 590,22	9 606,00	-
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	208,5	175,8	177,2	-
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	12	12	10	-
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych)					

Odpady - wskaźniki					
odpady wytworzone na 1 km ²	t	5,2	5,0	-	-
udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	97,3	-	-	-
Odpady wytworzone w ciągu roku					
ogółem	tys. t	7,3	7,1	6,7	7,2
poddane odzyskowi razem	tys. t	7,1	0,0	0,0	0,0
przekazane innym odbiorcom	tys. t	-	6,6	5,5	7,2
magazynowane czasowo	tys. t	0,2	0,5	1,2	0,0
odpady składowane w % wytworzonych	%	0,0 ^a	0,0	-	-
Zużycie wody i oczyszczalnie ścieków					
Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków					
		2013	2014	2015	2016
oczyszczalnie; ogółem	szt.	12	11	10	-
oczyszczalnie; z podw. usuwaniem biogenów	szt.	5	4	4	-
przepustowość; ogółem	m ³ /dobę	15 813	15 643	15 568	-
przepustowość; z podwyższonym usuwaniem biogenów	m ³ /dobę	2 000	1 830	1 830	-
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich; ogółem	osoba	45 108	40 550	42 288	-
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich; z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	8 901	7 728	7 483	-
Ścieki komunalne oczyszczone na 100 km ²					
ogółem	dam ³	114,63	114,14	112,23	-
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczone w % ścieków wymagających oczyszczenia					
ogółem	%	100,00	100,00	100,00	-

Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku					
ogółem	dam ³	1 622,0	1 615,0	1 588,0	-
ogółem na 1 mieszkańca	m ³	29,7	29,6	29,3	-
ogółem na 1 km ² powierzchni	dam ³	1,1	1,1	1,1	-
oczyszczane razem	dam ³	1 622	1 615	1 588	-
oczyszczane mechanicznie	dam ³	0	0	0	-
oczyszczane chemicznie (tylko ścieki przemysłowe)	dam ³	0	0	0	-
oczyszczane biologicznie	dam ³	1 427	1 421	1 391	-
oczyszczane z podwyższonym usuwaniami biogenów	dam ³	195	194	197	-
nieoczyszczane razem	dam ³	0,0	0,0	0,0	-
nieoczyszczane odprowadzone z zakładów przemysłowych	dam ³	0	0	0	-
nieoczyszczane odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	0,0	0,0	0,0	-
oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniami biogenów w % ścieków wymagających oczyszczania	%	100,0	100,0	100,0	-
Ścieki przemysłowe oczyszczane na 100 km ²					
ogółem	dam ³	0,00	0,00	0,00	-
Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM					
ogółem	osoba	78 210	77 460	77 110	-
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku					
ogółem	dam ³	2 291,6	2 273,4	2 826,8	-
ogółem w hm ³	hm ³	2,3	2,3	2,8	-
przemysł	dam ³	525	513	543	-
rolnictwo i leśnictwo	dam ³	0	0	561	-
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	1 766,6	1 760,4	1 722,8	-
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	dam ³	1 395,3	1 387,6	1 340,2	-
udział przemysłu w zużyciu wody	%	22,9	22,6	19,2	-

zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	41,9	41,7	52,1	-

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych					
Emisja zanieczyszczeń gazowych		2013	2014	2015	2016
ogółem	t/r	35 118	57 041	31 034	32 847
ogółem (bez dwutlenku węgla)	t/r	173	231	136	239
nie zorganizowana	t/r	0	0	0	-
dwutlenek siarki	t/r	81	62	46	59
tlenki azotu	t/r	53	84	46	72
tlenek węgla	t/r	39	84	43	95
dwutlenek węgla	t/r	34 945	56 810	30 898	32 608
metan	t/r	0	0	0	-
podtlenek azotu	t/r	0	0	0	-
Emisja zanieczyszczeń pyłowych					
ogółem	t/r	46	55	20	22
ogółem (Polska = 100)	%	0,09	0,12	0,05	0,06
ogółem na 1 km ² powierzchni	t/r	0,03	0,04	0,01	- ⁿ
nie zorganizowana	t/r	0	0	0	- ⁿ
ze spalania paliw	t/r	45	49	19	8
cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych	t/r	0	0	0	-
krzemowe	t/r	0	0	0	-
nawozów sztucznych	t/r	0	0	0	-
środków powierzchniowo czynnych	t/r	0	0	0	-
węglowo-grafitowe, sadza	t/r	1	1	1	1
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń					
pyłowe	t/r	292	994	166	1 037
gazowe	t/r	0	0	0	1
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych					
pyłowe	%	86,4	94,8	89,2	97,9
gazowe	%	0,0	0,0	0,0	0,4

Gospodarka wodno - ściekowa w przemyśle					
Gospodarowanie wodą w przemyśle w ciągu roku		2013	2014	2015	2016
zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³	525	513	543	-
pobór wód podziemnych	dam ³	466	455	491	-
pobór wód powierzchniowych	dam ³	0	0	0	-
woda z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych (użyta do produkcji bądź sprzedana)	dam ³	0	0	0	-
zakup wody razem	dam ³	59	58	52	-
zakup wody z wodociągów komunalnych na cele produkcyjne	dam ³	51	49	34	-
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzonych do wód lub do ziemi					
BZT5	kg/rok	0	0	0	-
ChZT	kg/rok	0	0	0	-
zawiesina ogólna	kg/rok	0	0	0	-
suma jonów chlorków i siarczanów	kg/rok	0	0	0	-
fenole lotne	kg/rok	0	0	0	-
azot ogólny	kg/rok	0	0	0	-
fosfor ogólny	kg/rok	0	0	0	-
Osady dotychczas składowane (nagromadzone) na terenie własnym zakładu i wykorzystane z dotychczas składowanych					
osady dotychczas składowane (nagromadzone)	t	0	0	0	- n
osady wykorzystane z dotychczas składowanych (nagromadzonych)	t	0	0	0	- n
Osady z przemysłowych oczyszczalni ścieków wytworzone w ciągu roku					
ogółem	t	46	34	35	- n
stosowane w rolnictwie	t	8	0	0	- n
stosowane do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne	t	0	0	0	- n
stosowane do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu	t	0	0	0	- n
przekształcone termicznie	t	0	0	0	-

składowane razem	t	0	0	0	-
magazynowane czasowo	t	1	1	1	-
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku					
ścieki odprowadzone ogółem	dam ³	251	242	230	-
ścieki odprowadzone do sieci kanalizacyjnej	dam ³	233	233	223	-
ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi	dam ³	18	9	7	-
ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi - wody chłodnicze (niewymagające oczyszczenia)	dam ³	18	9	7	-
ścieki zawierające substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego	dam ³	18	19	17	-
Komunalne oczyszczalnie ścieków					
Ludność korzystająca z oczyszczalni		2013	2014	2015	
ogółem	osoba	45 108	40 550	42 288	-
mechaniczne	osoba	0	0	0	-
biologiczne	osoba	36 207	32 822	34 805	-
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	8 901	7 728	7 483	-
z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ludności	%	16,3	14,2	13,8	-
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności					
ogółem	%	82,6	74,6	78,0	-
w miastach	%	97,3	98,1	98,4	-
na wsi	%	59,1	37,3	45,7	-
Ludność korzystająca z oczyszczalni wg lokalizacji					
ogółem	osoba	45 108	40 550	42 288	-
w miastach	osoba	32 679	32 737	32 721	-
na wsi	osoba	12 429	7 813	9 567	-
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu					
BZT5	kg/rok	31 312	22 081	11 502	-
ChZT	kg/rok	174 439	159 908	133 195	-
zawiesina ogólna	kg/rok	26 913	39 311	23 838	-
azot ogólny	kg/rok	83 221	76 493	29 534	-

fosfor ogólny	kg/rok	5 423	5 100	889	-
Oczyszczalnie komunalne					
mechaniczne	szt.	0	0	0	-
biologiczne	szt.	7	7	6	-
z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	5	4	4	-
Osady wytworzone w ciągu roku					
ogółem	t	983	856	704	-
stosowane w rolnictwie	t	102	810	661	-
stosowane do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne	t	770	0	8	-
stosowane do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu	t	0	0	0	-
przekształcone termicznie	t	0	0	0	-
składowane razem	t	21	0	0	-
magazynowane czasowo	t	90	46	30	-
Ścieki oczyszczane w ciągu roku					
odprowadzone ogółem	dam3	1 622,0	1 615,0	1 588,0	-
odprowadzane w czasie doby do kanalizacji	dam3	4,4	4,4	4,4	-
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam3	4 012	3 684	2 364	-
oczyszczane razem	dam3	1 622	1 615	1 588	-
oczyszczane mechanicznie	dam3	0	0	0	-
oczyszczane biologicznie	dam3	1 427	1 421	1 391	-
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam3	195	194	197	-
oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	100,0	100,0	100,0	-
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu					
mechaniczne	m ³ /dobę	0	0	0	-
biologiczne	m ³ /dobę	13 813	13 813	13 738	-
z podwyższonym usuwaniem biogenów	m ³ /dobę	2 000	1 830	1 830	-
z podwyższonym usuwaniem biogenów na 1 mieszkańca	m ³ /dobę	0,04	0,03	0,03	-

Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM					
ogółem	osoba	78 210	77 460	77 110	-
Nieczystości ciekłe					
Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych					
zbiorniki bezodpływowe - stan w dniu 31 XII	szt.	1 415	1 411	1 283	-
oczyszczalnie przydomowe - stan w dniu 31 XII	szt.	612	629	690	-
stacje zlewne - stan w dniu 31 XII	szt.	8	8	8	-

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej					
Obszary prawnie chronione		2013	2014	2015	2016
ogółem	ha	72 918,20	72 869,04	72 831,62	-
parki narodowe	ha	3 494,70	3 494,70	3 494,70	-
rezerwy przyrody	ha	2 978,80	2 978,80	2 934,47	-
parki krajobrazowe razem	ha	0,00	0,00	0,00	-
rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	ha	0,00	0,00	0,00	-
obszary chronionego krajobrazu razem	ha	68 874,10	68 874,10	68 874,10	-
rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	ha	2 909,70	2 863,70	2 874,15	-
użytki ekologiczne	ha	480,30	385,14	402,50	-
stanowiska dokumentacyjne	ha	0,00	0,00	0,00	-
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	0,00	0,00	0,00	-
Pomniki przyrody					
ogółem	szt.	93	92	91	-